

MOST

Bilten Udruženja useljenika iz bivše Jugoslavije u Izraelu

GODINA 65

DVOBROJ 3 i 4

AVGUST 2017.

Iz objektivnih razloga kasnimo sa redovnim izdanjem Mosta broj 3. Da ne bismo uskratili naše čitaoce informacijama o proteklim događajima, odlučili smo se za dvobroj. Očekujemo vaše razumevanje. **Urednik**

DAN SEĆANJA NA HOLOKAUST I HEROJSTVO

Ove godine 'Dan sećanja na Holokaust i herojstvo', obeležen je 24. aprila komemoracijom, koja je nakon što su utihnule sirene, održana u Jad Vašemu, kao i brojnim manifestacijama koje su usledile širom zemlje.

Nekada je to bio veliki poduhvat da se usklade časovnici i da se u isto vreme oglase sirene širom Izraela. Kao što vidite na slici, danas je to mnogo lakše uz pomoć visoke tehnologije, ali zato naša žalost za stradalima nije ništa manja. Ove godine su Stefani Portnoi i njen sin potpukovnik (rez.) Joni Portnoi aktivirali sirenu, čime je počelo dnevno obeležavanje Dana Holokausta.

Polaganju venaca u Jad Vašemu prisustvovali su predsednik Izraela Reuven Rivlin, premijer Benjamin Netanjahu, austrijski kancelar Kristijan Kern, potpredsednik Vrhovnog suda Izraela Eliakim Rubinštajn, predsedavajući Svetske cionističke organizacije Avraham Duvdevani, predsedavajući Jevrejske agencije Natan Šaranski, Komesar policije Roni Alšei, dekan diplomatskog korpusa, gradonačelnik Jerusalima Nir Barkat, predstavnici preživelih i boračkih organizacija, kao i delegacija iz cele zemlje.

Dnevna ceremonija održana je u isto vreme u Knesetu.

U Poljskoj je delegacija iz Izraela, zajedno sa preživelim i mladim naraštajem, iz 50 zemalja sveta, koji su se pridružili 29. tradicionalnom „Maršu živih“, odala poštu stradalima u logoru u Aušvicu.

MOST

Bilten Udruženja useljenika iz
bivše Jugoslavije u Izraelu

Godina 64

Dvobroj 3 i 4 avgust 2017.

Broj strana: 64

HOJ POB 5049

Hitahdut Oley Jugoslavija, Kfar
Saba 4415001. BOX 5049

E-mail: hitahdut@gmail.com

REDAKCIJA

Glavni urednik Milan Fogel

e-mail:

milan.fogel@gmail.com

Urednik hebrejske strane

Alex Epstein

Članovi redakcije: Avraham Atijas,
Miriam Aviezer, Ica Čerešnješ i
Dušan Mihalek

POZIV ČITAOCIMA

Više nisam siguran kada kažete
da ste zadovoljni Mostom. Možda
nam se javljate i hvalite samo
reda radi?

Istina je da se mi trudimo, ali kao
urednik, moram reći da saradnja
nije obostrana. Uspeli smo da
imamo stalne saradnike, ali to nije
dovoljno. Baš vi se oglašujete o
pozive na saradnju. Možda, ipak,
ima nešto što biste želeli da
podelite sa čitaocima Mosta, neka
vest, neko sećanje iz dalje ili bliže
prošlosti.

Neko mi je rekao da mu je
nezgodno da piše, jer je prilično
zaboravio jezik iz bivše
Jugoslavije. Nemojte to da vas
brine, sve će biti napisano onako
kako treba!

Pišite, šaljite nam interesantne
fotografije, za vas će uvek biti
prostora u Mostu!

Urednik

Šef štaba IDF-a Gadi Eisenkot i dvanaest evropskih
ministara obrazovanja predvodili su Marš živih, na putu
dugom 3 kilometra između Aušvica i Birkenaua.

Naftali Bennetu i ministrima obrazovanja pridružilo se
preko 10.000 mladih ljudi iz 50 zemalja sveta.

Dan sećanja na Holokaust obeležen je u dijaspori brojnim
komemorativnim skupovima.

JOM HAŠOA U ŠOREŠU, IZRAEL

Galerija fotografija Nisim Mandil

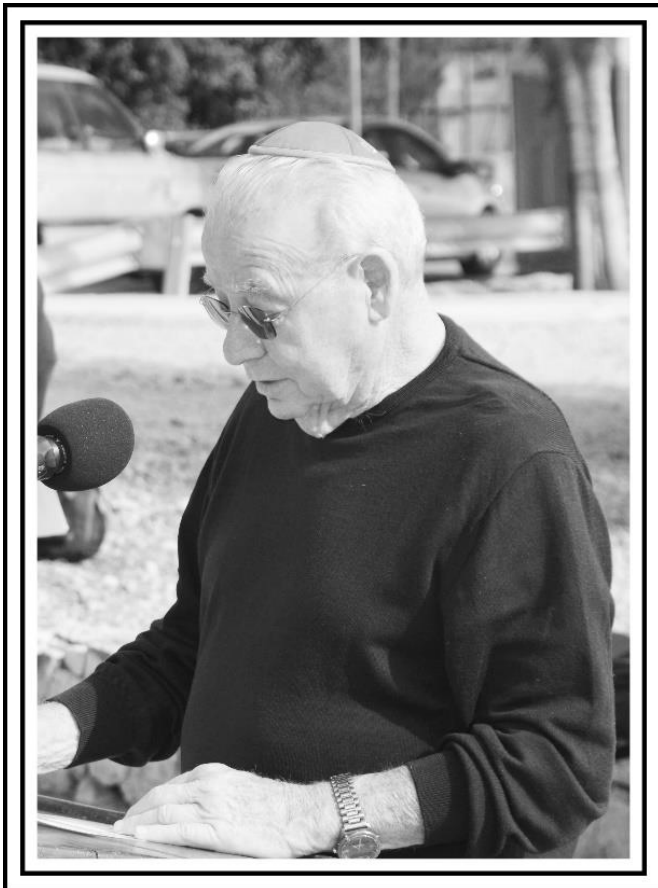
Tekst Daniel Fogel

Članovi Udruženja useljenika iz bivše Jugoslavije u Izraelu
– HOJ i ove godine su pored spomenika stradalim
Jevrejima iz ex Yu, na svečanom komemorativnom skupu u
Šorešu, uz prisustvo preživelih i brojnih potomaka, članova
diplomatskog kora iz ex Yu i gostiju, evocirali uspomene na
stradanje preko 60.000 Jevreja iz bivše Jugoslavije. Tema
skupa je bila: "Sačuvati identitet - priča pojedinca iz
Holokausta".

„Ovaj put želimo da
prikažemo one koje je rat
odvojio od svojih kada su
bili bebe ili mala deca. Rat
ih je odneo iz njihovih
porodica i okoline, nisu
imali zaštitu porodice, ni
znali šta je ljubav oca i
majke, nisu znali kome
pripadaju niti su znali da su
Jevreji. Mladi, bili su
izloženi borbi za opstanak.
Ni trauma otkrivanja
identiteta nije bila laka. Ima
ih koji su odvedeni iz toplih

porodica, a bilo je i onih kojima je to bila samo još jedna
stanica u životu. Ali svi su prošli bolni put otkrivanja
identiteta roditelja i porodice“, istakla je u svom govoru
predsednica HOJ Miri Derman.

Ruben Kon – Cohn, *Zihrono Livraha*, izgovorio je kadiš. Nakon nekoliko dana napustio nas je prijatelj i dugogodišnji aktivista HOJ. Između ostalog, ostaće upamćen po njegovoj agenciji Lear Tours, u čijoj organizaciji smo imali prilike da putujemo u bivšu Jugoslaviju.

Relija Akrap, molitva El male rahamim, posvećena stradalim Jevrejima iz bivše Jugoslavije.

Raja Lupata, predavač i instruktor u Jad vaŠemu.

Kao primer čuvanja identiteta, između ostalog, Raja je prikazala kopiju pisma Regine Kandet iz Beograda, koja ja u decembru 1941, zajedno sa snahom Evom i šestogodišnjim unukom Aleksandrom (Saša) i preko 6,000 žena, dece i starih iz beogradskog okruga, odvedena u logor Sajmište gde su ubijeni.

Kada je Regina odvođena iz kuće u logor, napisala je potresno pismo mužu Maksimilijanu, ostavila ga kod susedke hrišćanke i ova ga je posle rata predala porodici.

Njen muž Maksimilijan Kandet i najstariji sin Rudolf su preživeli rat i došli u Izrael brodom "Stefan Batori", i naselili se u kibuc Ein Gev. Srednji sin Fredi je došao u Izrael 1935. i živeo u kibucu. Najmlađi Reginin sin, Ruben Dafni (u pismu "Milče") došao je u Izrael za bratom 1936.

Ester (Stela) Levi

Potresna priča, koliko je nama poznato, o jedinoj Ciganki, kako su nekad zvali Rome, Hajriji Imeri Mihaljić, koja je od strane Jad Vašema 1991. proglašena za Pravednika među narodima.

Hajrija je tokom rata iz privremenog logora, odakle su Jevreji Kosova deportovani u logor na Sajmištu kod Beograda, preuzela Stelu od njene bake Ester Bahar. Tada se već znalo da je Stelin otac, Blagoje Acević, boreći se u partizanima, poginuo. Za majku Bukicu nije se do kraja rata znalo gde je. I ona je bila u partizanima, ali joj se za vreme rata izgubio svaki trag.

Sticajem okolnosti saznalo se da se Stela nalazi kod Hajrije, koja ju je odgajala kao svoje dete. Optužena da je ukrala dete, Hajrija je miliciji, koja je morala da interveniše kako bi uzeli dete i potražili eventualno preživeli rođake, rekla da ona nikad nije krila da je Stela Jevrejka i da je Steli rekla ko je, ko su joj roditelji. Ipak, Stela nije mogla da ostane kod Hajrije. Kada je Stela nakon rata dospela u dom za ratnu siročad u Beogradu, tamo se sasvim slučajno sreća sa svojom majkom, koja je u domu pomagala oko dece.

Ester Stela Levi se sa majkom uselila u Izrael.

Ester se u Šorešu sreća sa Avramom Bibasom, s kojim je neko vreme provela u Domu za siročad u Beogradu.

Joel Fišer – Komemoracija u Šorešu je bila prilika da Joel podseti prisutne da se već drugu godinu snima film o Holokaustu u bivšoj Jugoslaviji. Zamolio je za donacije, kako bi se film što pre priveo kraju.

Članovi diplomatskog kora sa domaćinima, organizatorima komemorativnog skupa, i prisutnima

Prigodan muzički program pripremile su Širi Sapir, instrumentala pratnja i Raheli Vardi, pesma.

Daniel Fogel je i ove godine uspešno vodio program komemoracije

NAŠA STVARNOST - O JOM HA ŠOA

Piše Milan Fogel, urednik Mosta

U hiljadugodišnjoj istoriji jevrejskog naroda zabeleženi su pogromi, ali nijedan kao u modernoj istoriji dvadesetog veka. Rušena su svetišta, Jevreji su terani sa svoje zemlje, vraćali se, obnavljali svoje svetinje, ali tek dolaskom Hitlera na vlast nacistička ideologija pokušala je da ubije dušu jevrejskog naroda. Dušu, ali i fizičko uništenje, sledilo je u pogromu u kome je ubijeno oko 6 miliona evropskih Jevreja.

U Knesetu, izraelski parlament, 1953. godine donet je zakon kojim je ozvaničen dan komemoracije žrtvama nacističkog terora pod nazivom „Jom HaŠoa veleGvura“, što se slobodno prevodi kao „Dan sećanja na Holokaust i heroizam“. Od tada se Dan sećanja obeležava svake godine, 27. Nisana, nedelju dana posle sedmog dana Pesaha i nedelju dan pre Dana sećanja na pale vojnike moderne države Izrael. Ovaj datum je prihvaćen u jevrejskim zajednicama širom sveta. Namerno naglašavamo 'jevrejske zajednice', jer su Ujedinjene nacije, 2005. godine, proglasile za Međunarodni dan Holokausta 27. januar, dan kada je Crvena armija 1945. oslobodila preostale zatočenike iz najstrašnijeg fabrike smrti, Aušvic.

U Izraelu je inicijativa za zvanično obeležavanje dana sećanja na žrtve Holokausta potekla ranije

(1951.), sa akcentom na patnje jevrejskog naroda u Evropi, koja je za većinu imala tragičan kraj. Jedino tako možemo da objasnimo da do kraja pedesetih godina prošlog veka, mladi Izraelci nisu saosećali sa žrtvama Holokausta. Nisu mogli da se pomire sa činjenicom da su Jevreji odvođeni u logore smrti „kao ovce na klanje“. Objašnjenje kako je to moglo da se desi, predmet je mnogo šire studije, socioloških i filozofskih razmatranja, ali ostaje činjenica da je dobro organizovanoj sili i unapred pripremljenoj propagandi, sproveden najveći zločin dvadesetog veka.

No, u Izraelu se krajem pedesetih godina menja program obrazovanja i akcenat se stavlja na otpor koji su Jevreji pružili nacistima. Proglašeni dan sećanja dobija sasvim drugu konotaciju, dokumentovano se govori o aktivnom i pasivnom otporu; o Jevrejima pripadnicima pokreta otpora, odlasku Jevreja u partizanske jedinice, obeležavanje verskih praznika u najtežim logoraškim uslovima i, naravno, stradanju Jevreja. Tako je Dan sećanja povezan sa ustankom u Varšavskom getu 1943. godine. Od početka šezdesetih godina prošlog veka, kao deo komemorativne ceremonije, zvuk sirena širom Izraela, dva minuta zaustavlja ceo saobraćaj, prekidaju se sve aktivnosti, u ime nemog pomena stradalima u Holokaustu. Sirena se oglašava sa zalaskom sunca (kod Jevreja dan počinje uveče) i još jednom sutradan, Dan sećanja, pre podne u 10 sati.

Takođe, na Jom HaŠoa, nema javne zabave, pošto su pozorišta, bioskopi, pabovi i drugi javni prostori zatvoreni širom Izraela. Inače, program ceremonije traje 24 časa, odavanjem počasti stradalima u javnim institucijama, pre svega Jad Vašem u drugim mestima širom Izraela.

Verovatno se pitate čemu ovo moje podsećanje? Zato što moram još jednom da dignem glas protiv onih ortodoksnih Jevreja, koji ne priznaju ovo državno obeležje. Ni danas ne razumem kako mogu da ne priznaju državu u kojoj žive, ali stradanje 6 miliona nevinih ljudi ne mogu da podvedem ni pod kakva verska učenja, pa ni judaizam. Kada ceo Izrael stoji u stavu mirno i odaje pomen žrtvama Holokausta, oni igraju na ulicama, provociraju one kojima kane suza iz oka, zaboravljaju da su i njihovi preci stradali u Holokaustu. Neki ortodoksni i ultra-ortodoksni rabini nikada nisu podržali ovaj dan sećanja, niti su ga zvanično odbacili.

Kao što rekosmo, nisu retke provokacije, pogotovo mlađih ortodoksnih vernika. Ne postoje promene dnevnih verskih službi u ortodoksnim sinagogama na Jom HaŠoa. Da li je u pitanju verska zatucanost ili neadekvatno obrazovanje, nije važno. Njihovo ponašanje, jednostavno rečeno, nema nikakvo opravdanje. Ipak, da ne ostanemo nedorečeni, u nekim jevrejskim verskim zajednicama pokušano je da se nađe zajednički imenitelj, verski i građanski, pa je tako nastala i memorijalna sveća, sa Davidovom zvezdom i bodljikavom žicom, kao simbolom stradanja Jevreja.

Bilo je pokušaja da se Dan Holokausta obeležava kao deseti dan Tiša BeAv, ali bi taj datum bio vezan za stradanje Jevreja dva milenijuma ranije. Dan Holokausta je vezan isključivo za stradanje Jevreja u Drugom svetskom ratu.

NEMCIO HOLOKAUSTU U JUGOSALVIJI

Špigl, 2011. godine

Na prostoru bivše Jugoslavije tokom Drugog svetskog rata ubijeno je 95 odsto Jevreja koji su prema popisu stanovništva iz 1931. godine tu živeli, tvrdi nemački nedeljnik "Špigl".

Bez navođenja izvora podataka, "Špigl" tvrdi da je 1931. u Jugoslaviji, koja je tada bila kraljevina, živelo 70.000 Jevreja. Nemački nedeljnik navodi da je u Holokaustu ubijeno 66.500 Jevreja i da je samo 3.500 uspelo da preživi rat.

List piše da je u Jugoslaviji, procentualno ubijen najveći broj Jevreja. U Poljskoj je ubijeno 80 odsto Jevreja, u nemačkom Rajhu 33 odsto, Austriji 32 odsto, Italiji 14 odsto, Čehoslovačkoj 40 odsto.

Ove podatke "Špigl" je objavio u okviru priče o pedesetogodišnjici početka suđenja potpukovniku Adolfu Ajhmanu, glavnom nacističkom organizatoru i realizatoru Holokausta, 1961. godine u Jerusalimu.

Istoričar Jaša Romano u publikaciji "Jevreji u Jugoslaviji 1941-1945," piše da je na području Nezavisne Države Hrvatske živelo oko 39.000 Jevreja. Istrebljenje je počelo u julu 1941, a relevantni podaci govore da ih je tokom rata ubijeno oko 32.000 Jevreja. U Srbiji je ubijeno oko 15.000, 12.500 domicilnih, a nemački zapovednik istočnog područja jug Turner Harold u Berlin je 1942. javio da je "Srbija jedina zemlja u kojoj je pitanje Jevreja i Cigana rešeno", preneo je tada zagrebački "Jutarnji list".

MEDALJA ZA MIRIAM

Predsednik Republike Slovenije Borut Pahor, u predsedničkoj rezidenciji, uručio je Miriam Štajner Aviezer, saradniku Jad Vašema, Medalju za zasluge Republike Slovenije za očuvanje sećanja na slovenačke junake, Pravednike čovečanstva, koji su spasavali Jevreje u vremenu Holokausta, čak i po cenu sopstvenog života. Kako je navedeno u obrazloženju povelje. Slovenački državni vrh, uz odlikovanje, izrazio je iskrenu zahvalnost što je Miriam pomogla da se sačuva uspomenu na ovaj herojski čin.

Na svečanosti u znak zahvalnosti za ovo priznanje, Miriam Steiner Aviezer, inicijator u potrazi za pravednike Slovence, koji su živeli u bivšoj Jugoslaviji ili su rođeni u Sloveniji, zahvalila se predsedniku Pahoru. Posebno je istaknut značaj da se među 24 hiljada do sada priznatih pravednika širom sveta, nalaze i Slovenci.

Čestitamo Miriam Aviezer na ovom izuzetnom priznanju.

ČESTITKA IZ ZAGREBA

Čestitamo Mirjam Steiner- Aviezer na odlikovanju koje je primila u Sloveniji od predsednika Pahora za posebne zasluge. Miriam je neumorno radila u Yad Vashemu na prepoznavanju "pravednika među narodima" koji su spašavali Židove u našim krajevima. Napisala je brojne tekstove i knjige, među ostalima i "Pravednici u Hrvatskoj".

"Cendo" i "Udruga preživjelih Holokausta"

Protokol

SKUPŠTINA HOJ

Udruženja useljenika iz ex Yu u Izraelu

Generalna skupština Udruženja (Hitahduta) useljenika iz bivše Jugoslavije održana je na Fakultetu u ulici Bnei Efraim 218 u Tel Avivu u sredu 05.07.2017. u 17 časova nakon čekanja od jednog sata za kvorum, prema pravilima Statuta.

Prisustvovali su članovi Glavnog odbora (Vaad) Joel Fišer, Miri Derman, David Gomboš i Aleks Ekštajn.

Članovi Hitahduta koji su prisustvovali : Smuel Matos, Višnja Kern, Dunja Sprajc, Azori Beti i Moše Talmor.

Dnevni red:

Izbor radnih tela Generalne skupštine

Predsedništvo Generalne skupštine

Sekretar i predsedavajući - zapisničar protokola Generalne skupštine

Izbor brojača glasova na skupštini

finansijski izveštaj za 2016.

verbalni izveštaj za 2016.

izveštaj kontrolne komisije

izveštaj Vaada Hitahduta o aktivnostima razno

1.predmet – izbor radnih tela

Nakon glasanja bez glasova protiv izabran je Moše Talmor za predsednika Skupštine.

Predsedništvo : Moše Talmor, Miri Derman i Joel Fišer. Sekretar i zapisničar David Gomboš. Brojači glasova Moše Talmor i Šmuel Masot

2.predmet – finansijski izveštaj

Joel Fišer je izneo prisutnima izveštaje koje je pripremila nova računovođa Šulamit Senkar iz računovodstvenog biroa 'Sahar i saradnici', ulica Mikonis 3, Tel Aviv 67772.

Bilo je mnogo izdataka, najviše za film o Holokaustu Jevreja Jugoslavije.

Tekućim računima je pravilno upravljano. Prihod od članarine je smanjen iako su pristupili novi članovi, ali oni su platili umanjenu sumu zbog direktive Rafi Hotera da članovi 'Generacija koje nastavljaju' plaćaju 2/3 članarine.

Odluka: prihvaćen izveštaj bez uzdržanih i protivnih glasova.

3.predmet- verbalni izveštaj - izveštaj predsednika HOJ

„Želim da zahvalim članovima Vaada koji su pomagali, podržavali i omogućili meni i svim članovima Hitahduta da funkcionišemo kako treba i ispunimo zadatke koje smo postavili. Članovi Vaada su radili dobrovoljno, uložili mnogo vremena i čak donirali novac... hvala svakom ponaosob! Takođe želim da zahvalim svima koji su pomogli i sarađivali sa nama i omogućili našu aktivnost! Da bismo smanjili troškove, radimo od kuće i čak smo zatvorili račun u Poštanskoj banci. Pred nama je nekoliko projekata koji su u procesu realizacije: priprema filma o Holokaustu Jevreja Jugoslavije (o tome će više govoriti Joel). ...

Aktivnosti, Ceremonije i skupovi: godišnji piknik za Sukot, izlet u Ako, pivara u Nataniji, skup Jevreja Makedonije, poseta preživelim Holokausta i umetniku Aviju Albahariju, Ceremonija za Dan Holokausta – ceremonija je ove godine bila bolja zbog osenčenosti mesta i smanjenog broja govornika; Ceremonija Asara betevet u Tel Avivu u školi koja evocira uspomenu na Holokaust Jevreja Jugoslavije; Zihron Jakov, ceremonija u spomen vojnika pokojnog Jakova Željka Mrvice koji je poginuo u Gazi.

O planiranim budućim aktivnostima:

Veze sa Knesetom i Savetom za useljenike – projekat gradskih opština i zajednica iz dijaspore. Povezali smo se sa organizacijom Imeh + dani posvećeni pravima preživelih Holokausta + predavanja

Miri je izvestila da 'Generacija koja nastavlja' pravi atar na internetu za zajednice Jugoslavije.

Putovanje u Srbiju i Hrvatsku – detalji u Mostu Organizacija ILAR počinjemo saradnju sa organizacijom Ilar – svetska jevrejska organizacija za povratak imovine u sklopu napora da se povrati imovna zajednica i pojedinaca bez naslednika, ljudi koji nemaju poverenje u izjave organizacija i izrazili su

sumnje u ispravan način raspolaganja sredstvima.

Aleks nastavlja da održava vezu sa Jevrejima iz Jugoslavije koji žive u Izraelu, obaveštava ih o našem postojanju i dobija od njih informacije koje su nam potrebne da saznamo gde su zajednice Jugoslovena u Izraelu i čujemo zanimljive priče o njihovoj aliji i životu u Izraelu.

Budući da Centralna organizacija nije mogla ove godine da finansira prevoz za Yom ha Shoa u Shores, a ni Španska federacija nije mogla ove godine da učestvuje u troškovima iznajmljivanja autobusa i troškovima pošte, troškovi su se udvostručili, odlučili smo da štedimo i zatvorili smo kancelariju u Tel Avivu i prešli na rad i aktivnost iz kuća članova Vaada.

Članovi Vaada i članovi Udruženja

Usmeni izveštaj je prihvaćen bez protivljenja.

4.predmet –Izveštaj Kontrolne komisije

Članovi kontrolne komisije koji nisu prisustvovali Skupštini poslali su mejllom sledeće pismo sa izvinjenjem:

Cenjeni i dragi prijatelji,

U ime Kontrolne komisije zahvaljujemo svim članovima koji su aktivni i posvećuju dane i noći za

uspeh Udruženja, za dobro svih članova i uspomenu onih koji su bili aktivni u prošlosti, koji su pomogli mnogim Jugoslovenima da se absorbuju i sve u duhu cionizma, prijateljstva i simpatije. Kao potomak glavnog rabina Sarajeva Leona Josefa Fincija, osećam da se sva dobra dela našeg Udruženja upisuju "tamo gore" i deluju na nas. U finansijskim izveštajima koji su došli u naše ruke, Giora Demajo i Josi Tauber, stekli smo utisak da je sve u redu i da se radilo sa velikom štedljivošću koliko je moguće.

Dobili smo i objašnjenja u vezi nekoliko vanrednih troškova koje je Udruženje moralo da napravi u odnosu na ranije. Sa željama za dobro zdravlje svim članovima, aktivistima i onima koji su došli

na Skupštinu, pozdrav, Josi Tauber u ime Giore Demajo

Članovi kontrolne komisije su poslali potpisanu potvrdu da predlažu da se odobri finansijski i usmeni izveštaj.

5. Pregled aktivnosti

A. Film o Holokaustu Jevreja Jugoslavije – Joel je dao izveštaj o filmu i objasnio značaj skupljanja svedočanstava sada, ocenjujući da je poslednje vreme, dok još ima preživelih Holokausta, živih iz prve generacije, a deo će dati druga generacija. Film pokriva sve delove bivše Jugoslavije. Joel je objasnio aktivnosti saradnika, koji su radili i rade na smanjenju troškova, jer donacije koje su dobijene nisu dovoljne da se završi film, ali učinjen je napor da se sakupe svedočanstva

B. Posebno se postavlja pitanje donacija i članovi su zamoljeni da rade na dobijanju dodatnih donacija da bi se završio film.

Postavilo se pitanje formulara 46 za potrebe donacija. Jasno je koliko je važan i odlučeno je da se zaduži računovodstvo da se bavi tim pitanjem.

6 predmet David Gomboš je tražio da se popravi Statut: "Član Vaada može da se izabere ako je bio član Hitahduta bar dve uzastopne godine, predsednik će se izabrati između članova Vaada od strane članova Hitahduta prisutnih na Generalnoj skupštini"

Odlučeno je da se prihvati predlog. Vaad je dobio ovlašćenje da napravi finalnu verziju izveštaja sa Skupštine. Odluke su prihvaćene od strane svih prisutnih.

Zapisnik su overili: Miri Derman, predsednica HOJ
Joel Fišer, potpredsednik HOJ

REČ PREDSEDNICE HOJ

Miri Derman

prijateljice i prijatelji,

Drage

Iz tehničkih razloga kasnimo izdanjem našeg biltena "Gešer-Most", koji je sada sigurno već u vašim u rukama.

Nadam se da vam letnji praznici i odmori prolaze prijatno. Mi, članovi Vaada Hitahduta, urednici biltena, članovi arhiva, između odmora nastavljamo sa našim delatnostima za vas.

Nastavljamo da smanjujemo koliko je moguće troškove, kancelariju u ulici Masger smo zatvorili, mi članovi Vaada radimo od kuće i može se sa nama povezati elektronskom poštom na adresu hitahdut@gmail.com ili na telefone David Gomboš 050-3556841 Miri Derman 050-3556842

Materijal koji je bilo u kancelariji, istorijski važan, prebaciće se u naš arhiv Eventov. Članovi arhiva su došli u kancelariju da pregledaju materijal. Knjige koje imamo u više primeraka prebaciće se na čuvanje kod Mirjam Aviezer, dok se ne nađe drugo rešenje

Naš račun u Poštanskoj banci je definitivno zatvoren i više se ne može plaćati starim isečkom. Članarina ostaje bez promena, 150 šekela godišnje i može se plaćati na dva načina:

1 ček koji se pošalje poštom na adresu "Hitahdut Olei Jugoslavia {bivša}" P.B. 5049 Kfar Saba 4415001

2 prebacivanjem na račun Bank Leumi snif 943, Habanim Hod Ha Sharon broj računa je 04054260 Potrebno je javiti mailom Hitahdut o prebacivanju i dodati ime, adresu, mail i vaš telefonski broj.

3. oni koji plaćaju iz inostranstva mogu poslati bankovnim transferom na međunarodni račun IBAN IL890109430000004054280

Generalna skupština

Održali smo Skupštinu 05.07. na fakultetu za tehnologiju i inženjerstvo u ulici Bnei Efraim 218 u Tel Avivu. Na žalost, prisutnost članova je bila minimalna, nije ni bilo kvoruma. Protokol Skupštine je u posebnom dodatku

Put u zemlje bivše Jugoslavije: krenuli smo! Prvo putovanje je bilo na severu Srbije i severoistočne Hrvatske. Tanja Ben Haim je pisala o ovom putovanju, možete da čitate u ovom broju Mosta, a i da vidite nekoliko slika. Iako se samo 5 članova Hitahduta pridružilo putovanju, bio je to put pun utisaka, veoma

uzbudljivih, zanimljivih i raznovrsnih. I lokalne Jevrejske zajednice u mestima koje smo posetili su nas ugostile toplo i posvetile nam vreme. Ovih dana Tanja Ben Haim priprema put za Beograd, Sarajevo i mesta između njih. Detalji uskoro!

Film o Holokaustu Jevreja Jugoslavije: film napreduje. Da bismo završili film potrebno je: Dopuniti sate snimanja u Yad vashemu na kraju filma.

Uskladiti čitanje teksta koji prati film.

Dodati delove iz arhiva na koje smo dobili pravo.

Završiti animaciju na mapi Jugoslavije koja pokazuje put uništenja.

Dodati odgovarajuću muziku za film.

U zadnje vreme dobili smo donacije iz inostranstva od porodice Fenjves, porodice Braha i od Miguela Pinkasa, donacije koje nas mogu približiti završetku filma. Na žalost, osim "Claims conference" ni jedno javno telo nije odgovorilo na naše molbe za finansijsku pomoć da završimo film. Najveći deo donacija je došao od vas, dragi prijatelji. Doprineli ste, svako prema svojim mogućnostima, svaki doprinos je blagosloven i dovodi nas bliže zajedničkom cilju, završetku filma, kako bi Holokaust Jevreja Jugoslavije bio pokazan mnogima. Hvala svim davaocima!

Iz ličnih razloga naša dosadašnja računovođa, Efrat Laufer, morala je da završi svoj rad. Zahvaljujemo joj na saradnji i aktivnosti za nas. Od početka građanske godine računovodstvo za Hitahdut vode "Shahar i saradnici" čija je kancelarija u Tel Avivu

Podsecamo da je ove godine prvog dana Sukota, 05.10.17 od 10:30 susret u šumi Ben Shemen za tradicionalni piknik. Članovi koji su spremni da pomognu u obeležavanju terena, organizaciji lutrije i slično, mole se da se dogovore sa Davidom Gombošem 050-3556841 ili Miri Derman 050-3556842

Kao i svake godine organizovaćemo vrednu lutriju, koja može obradovati dobitnika. Cena lutrijskog listića ja 15 šekela. Novac će se koristiti kao donacija za film.

Dana 14.09.17, četvrtak, prikazaće se film "Kad svane dan" o srpskom kompozitoru Miši Brankovu, koji je pozvan u Jevrejski muzej u Beogradu i tamo otkriva da je rođen u jevrejskoj porodici koja je stradala u Holokaustu. Dobija tamo sanduk sa dokumentima, i među njima nezavršena muzička kompozicija koju je komponovao njegov biološki otac. On organizuje koncert na

kome se izvodi kompozicija. Film će se prikazati u Domu olimskih zajednica, ulica Jafo36 Jerusalem. Susret i lako posluženje u 18 sati, prikazivanje filma u 18:30 Cena ulaznice je 20 šekela. Članovi Hitahduta koji su platili članarinu za 2017 plaćaju 10 šekela Da bi Hitahdut nastavio da postoji i da bi postojala "kuća" u kojoj se mogu dobiti odgovori na vaša pitanja i da se prenesu informacije koje su vam potrebne o raznim pitanjima, omogućili susreti, "kuća" koja će brinuti o memorijalnim ceremonijama i očuvanju uspomene na porodice stradale u Holokaustu, novine sa temama vezanim za sve što se tiče naše zajednice, sve to će nastaviti da postoji ako veći broj bude upisan u članstvo Hitahduta. Što budemo veći po broju, biće nam snaga veća. Molimo svakog od vas da ubedi prijatelje, poznanike i članove sledećih generacija, da se pridruže članstvu Hitahduta!

U susret novoj godini koja počinje 20.09 svima vama u svoje ime i ime Vaada želim srećnu Novu godinu!!!

Sve vas grlim!

Vaša Miri

članovi Vaada

Miri Derman, predsednik

Aleks Ekstain

Miriam Aviezer

Joel Fišer

David Gomboš

Aleks Lion

Bjanka Šlezinger

Članovi kontrolne komisije

Giora Demajo

Josi Tauber

Aleks Ekstain, Gordon 43a Rehovot 0676287 mail eckstein@netvision.net.il

Molimo pratite nas na Facebook Hitahduta. Tamo se objavljuju naše aktivnosti, veza sa fbook je svakodnevna i dostupna i mogu se naći zanimljivi napisi i važne obavesti, vredni ući u naš atar HITAHDUT OLEI (X) JUGOSLAVIJA.

PRE 75. GODINA JEDAN GRAD JE OSTAO BEZ JEVREJA

Fotografija J.Rakita, JOZ

Skupljeni u toku noći, u ranu zoru 27. jula 1942, u stočnim vagonima, deportovani su Jevreji iz Zemuna u najsuroviji logor smrti u Evropi, Jasenovac i Staru Gradišku. Zemun je osvanuo bez svojih sugrađana Jevreja.

Ispred spomenika podignutom u znak sećanja na stradale članove Jevrejske vero ispovedne opštine Zemun i ove godine je održana komemoracija „na kojoj čuvamo od zaborava imena naših najmilijih“, rekao je Nenad Fogel, predsednik Jevrejske opštine Zemun.

Egon Lion, gost iz Izraela, izgovorio je kadiš za žrtve.

Ispred spomenika na kojima je ispisano 575. imena stradalih članova, dato je obećanje da će preživeli i potomci stradalih Jevreja, pored svih izazova koji stoje pred njima, još više i predanije raditi na očuvanju vere i tradicije.

Član Jevrejske opštine Zemun Aleksandar Nećak, počasni predsednik Saveza JOS, položio je venac ispred spomenika. Venac je u ime Saveza položio Miroslav Grinvald.

Na kraju komemoracije član Izvršnog odbora Opštine Vladimir Mijatović pročitao je imena svih stradalih.

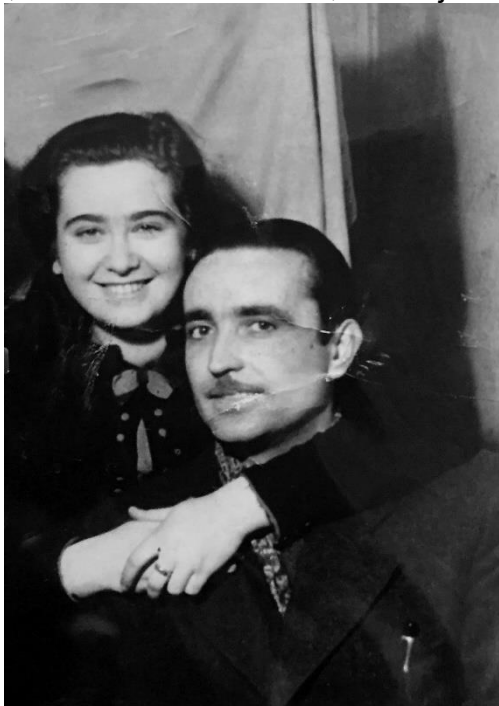
POSLEDNJA JEVREJKA U ŠIDU Od Galicije, preko logora do Srema

Piše Radovan Sremac, Šid, Srbija

Deljatin je ukrajinski gradić sa oko 84.000 stanovnika, smešten u istorijskoj oblasti Galicija, u živopisnom pejzažu kao poslednja kapija pred Karpatima. Obiluje termalnim izvorima zbog kojih je veoma rano postao turističko mesto. Gradić je 1920-ih godina imao godišnje oko 1000 turista. U njemu se smestio mladi bračni par Glazer (Glaser) – Isak i Sofia rođena Fan, pripadnici građanskog sloja jevrejskih porodica. Tu im se nakon deset godina braka, 1924. g. rodila ćerka jedinica Pepina. Isak je vodio prevozničku firmu koja se bavila organizovanjem autobusnog prevoza, dok je njegova supruga Sofia držala veliku radnju sa turističkim suvenirima. Porodica je nacističku okupaciju Poljske dočekala u gradu. Predosećajući nadolazeće zlo, Isak je zamolio komšiju Ukrajinca, Vasilja Mišuka da u slučaju da se njemu nešto desi, Vasilj pripazi na njegovu suprugu i ćerku. Na žalost, Isakove slutnje su se veoma brzo obistinile kada je na samom početku rata nastradao nagazivši na minu. Skrhane od bola, Sofia i Pepina su mračne ratne dane proživljavale same uz podršku komšije Vasilja. Deljatin je bio svedok kolona izglednelih jevrejskih izbeglica koje su bežale sa zapada. Jednom prilikom mlada Pepina zaustavila je kolonu i rekla da u njihovom podrumu ima dosta krompira za sve. Kada je počela u saćurama da deli krompir njena majka se zabrinula i rekla da im neće ostati ništa za posle. Pepina je odgovorila: „Majko, ti govoriš o budućnosti a oni su sad gladni“. Da dobra dela ne ostaju nenagrađena, Glazerove su se uverile već sutradan – tražeći sobe za stanovanje u kuću su im došla dva inženjera Rumuna koja su radila na popravci železničke pruge. Ti inženjeri su svaki dan od nadležnih potraživali dva obroka više i tako obezbeđivali hranu za Sofiu i Pepinu.

Jevreji u Deljatinu su hapšeni u više navrata. Prvo hapšenje je bilo 16. oktobra 1941. g. kada su ajnzacgrupe streljale 1950 osoba. Nešto kasnije na groblju je ubijeno oko 200 Jevreja, a tokom proleća 1942. g. oko 3000. Preostalih 2000 Jevreja deportovano je u logor Belzec krajem iste godine. Mladalačka želja za druženjem spasila je život Pepini u toku racije 23. marta

1942. g. Nakon dužeg vremena izolacije uspela je da namoli majku da je pusti da ode do jednih prijatelja Jevreja. U toku njihove igre, u ulicu je upao Gestapo i počeo hapšenje Jevreja. To je video gazda te kuće i viknuo deci da pobjegnu u podrum. Kako bi Nemcima skrenuo pažnju sa podruma, on je po celoj kući ostavio skupa alkoholna pića i čokolade. Vojnici su to primetili i počeli da pljačkaju dovikivajući se međusobno šta su našli. Plan je uspeo i svi sakriveni u podrumu su se sačuvali. Na žalost, kada se vratila kući Pepina je saznala da su nacisti odveli njenu majku. Ostavši potpuno sama ona se obratila komšiji Vasilju Mišuku za pomoć. Pošto je više od polovine jevrejskih stanovnika grada već bilo pobijeno i uhapšeno, a sami Poljaci i Ukrajinci pobjegli u druge gradove, Vasilj je bio prinuđen da Pepinu sakriva na tavanu i u plastu sena. Kako je opasnost za nju bila sve veća u polupraznom gradu, Vasilj je odlučio da od jedne sirote žene koja je imala dve ćerke otkupi krštenicu ćerke približnih godina kao Pepina. Otišao je sa Pepinom u Lavov i sa tom krštenicom joj izvadio papire na ime Ana Zdanj. Sa tim ukrajinskim papirima ona se prijavila na konkurs za rad u fabrici boje i rentgen-filmova blizu nemačkog grada Biterfelda. Budući da je znala da govori ruski, ukrajinski, poljski i nemački jezik, zaposlena je na proveri rentgen-filmova. Na tom radnom mestu, pod ukrajinskim imenom, provela je preostale godine rata. Jednom prilikom je upoznala Jocu Ristića, Srbina iz Erdevika (Opština Šid). Uprkos okolnostima i svakodnevnoj opasnosti, rodila se ljubav između dvoje mladih iz različitih država, različite nacionalnosti, vere i jezika.

Ubrzo je Joca zaprosio Anu ne znajući njen pravi identitet. Osećajući da može da mu veruje, Ana mu je ispričala svoju priču. Odgovor je bio: „Pa to je mene najmanje briga“. Venčali su se januara 1945. g. Nakon oslobođenja mladi bračni par je odlučio da se vrati u Ristićev rodni Erdevik. Pepinina porodica je, osim par daljih rodjaka, kompletno stradala u Holokaustu, Deljatin više nije bio onaj njen Deljatin, antisemitizam među Ukrajincima je i dalje bio jak, tako da se ona nije imala čemu vraćati. Svoj novi život sa svojim suprugom, nastavila je u njoj nepoznatoj državi, među njoj nepoznatim narodom. U rodni Deljatin se vratila samo jednom i tamo od Jevreja zatekla samo jednu drugaricu udatu za Ukrajinca.

Radovan Sremac (levo) sa Pepinom Ristić (sedi u sredini) i porodicom Kunčak

U ustalasanom Erdeviku, na krajnjim padinama Fruške Gore, Pepina-Ana danas provodi svoju starost sa setom se sećajući svojih nastradalih roditelja, svoje majke koja se petkom moli pokrivajući svoje lice rukama, ali se i sa večitom zahvalnošću seća svog spasioca Vasilja Mišuka.

HUMANOST NEMA NACIONALNOST I JEVIJESU POMAGALI UNESREĆENIMA

Priredio Milan Fogel

Obično pišemo o ljudima koji su spasavali Jevreje za vreme Drugog svetskog rata. To je i razumljivo, jer evociranjem uspomena želimo da podsetimo svet na nevino stradale, čija je jedina krivica bila što su Jevreji. Isto tako želimo da sačuvamo od zaborava ljude koji su ublažili jevrejsku tragediju, reskirajući svoje živote da spase Jevreje, često njima potpuno nepoznate osobe.

Ovog puta pišemo o humanosti jevrejske porodice, koja je u teškim trenucima pomogla Srbima da nađu utočište, pošto je njihova kuća srušena za vreme bombardovanja Beograda aprila 1941. U arhivi Jevrejskog muzeja u Beogradu, uz pomoć Branke Džidić, pronašli smo pismo Primarijus dr Radmile Višacki, koja je sačuvala je od zaborava Jevrejku Olgu Brihtl i njenu porodicu.

Kada je u aprilu 1941. godine bombardovan Beograd, pogođena je, između ostalih, kuća u Jakšićevoj ulici br 7. U kući, koja je nestala u plamenu, život je izgubio Lazar Kovalić, čija penzija je bila osnov za egzistenciju njegove porodice. Na ulici, bez igde ičega, našla se se njegova kćerka, udata Višacki, sa dvoje dece – u ratnom vohoru za muža nije znala gde se nalazi. Kćerka je dopunjavala kućni budžet, ali hotel „Srpski kralj“, u kome je radila, takođe je srušen za vreme bombardovanja. Porodica je ostala i bez materijalne potpore.

Hotel „Srpski kralj“, u kome je radila Radmila

Prvo utočište su našli u kući kod kume na Senjaku, ali već posle nekoliko dana bilo je jasno da tu ne mogu ostati. Zabrinuta, gospođa Višacki je otišla do srušene kuće da vidi da li se tu može još nešto spasti, ali njen trud je bio uzaludan. Još više razočarana, besciljno je lutala gradom. Trgla se kada joj se neko direktno obratio: „Gospođo Višacki, tako ste se zamislili da i ne otpozdravljate“. Komšinica Olga Brihtl, sa kojom se poznavala od pre rata, stajala je ispred zburnjene gospođe Višacki. Gospođa Višacki je ispričala svoju nevolju u kojoj se našla. Olga Brihtl se nije predomišljala: „Dođite kod mene i lepo ćete se smestiti.“

U stanu Olge Brihtl, majka sa dvoje dece, dobila je sobu sa dva kreveta. Mali sto i orman, bili su dovoljni, jer oni bukvalno nisu umali ništa. Dobili su čak i čistu posteljinu, deca pidžame, a majka spavaćicu. Olga im je rekla

da slobodno koriste ceo stan; kuhinju, kupatilo, trpezariju, u kojoj su jeli zajedno sa Brihtlovima. Gospođa Višacki je imala nešto para, ali u srušenom Beogradu već se osećala nestašica hrane. O svemu se brinula Olga, ali gospođa Višacki se trudila da nađe drugo rešenje za svoju decu. Uspela je da podigne pare sa dedine štedne knjižice i požurila da obnovi kuću njene babe, u Drinčićevoj ulici, koja je manje stradala u bombardovanju.

Okupator nije gubio vreme. Odmah je počelo obeležavanje Jevreja. Jevreji su terani na prinudni rad, a ubrzo je u Topovskim šupama otvoren prvi logor za Jevreje.

Gospođa Višacki nije znala kako da reaguje kada je na kaputu Olge Brihtl videla žuto obeležje, koje je bilo obavezno za sve Jevreje Beograda.

Olga Brihtl je imala dva sina, muž je preminuo pre rata, dobro je shvatila situaciju u kojoj su se našli. Mlađi sin, Zdenko, u poslednjem momentu, pre nego što su Jevrejima oduzeta sva građanska prava, položio je završni ispit na Medicinskom fakultetu. Olga se pobrinula da deci obezbedi lažna dokumenta i oni su se ubrzo našli u Splitu. Odatle su se prebacili u Italiju, gde su ostali do kraja rata.

Gospođa Višacki je uspela da obnovi babinu porušenu kuću i krajem avgusta 1941. mogla je da napusti Olgin stan. Pošto bukvalno nisu imali ništa, Olga je gospođi Višacki poklonila ceo nameštaj iz spavaće sobe koji su koristili. I ne samo to, gospođa Višacki je ponela sa sobom i posteljinu, peškire, zavese, donji veš, košulje, spavaćice i još puno toga, što je Olga nesebično darovala.

Iako su napustili stan, gospođa Višacki i deca su često obilazili Olgu, pomagali joj, jer je ona ostala sama. Kada su jednom prilikom našli zamandaljen stan, saznali su da je Olga Brihtl odvedena u zatvor, u zgradu Realke. Gospođa

Višacki je spremila paket i odmah otišla da je poseti. Međutim, paket nije mogla da preda, jer su paketi za zatvorenike primani samo subotom. Dve subote za redom, gospođa Višacki je nosila pakete, ali kada je treći put došla u Realku, tamo nisu hteli da prime paket. Samo su obavestili gospođu Višacki da je Olga premeštena na drugo mesto i da ne može da je poseti.

Gospođa Višacki nije mogla da učini ništa više. Želela je da pomogne, da uzvрати humanost, ali u logoru na Sajmištu više nije bilo spasa za Olgu Brihtl.

OTO SKORCENI

**NACISTIČKI 'SKAR FEJS'
SARADNIK MOSADA ?!**

Piše Vladimir Filipović, priredio M.Fogel

Vladimir Filipović, koji je sažeo biografiju jednog od najopasnijih Hitlerovih komandosa, nije jedini koji je pisao o saradnji Mosada i Oto Skorcenija. Naime, u više izvora je izneta tvrdnja da je Oto Skorceni od ozloglašenog naciste postao plaćeni ubica za izraelsku tajnu službu Mosad.

Prema tvrdnjama Rafael Ejtana, bivšeg člana Mosada koji je vodio akciju pronalaska i hapšenja Adolfa Ajhmana, jednog od najsurovijih egzekutora Trećeg rajha, "Hitlerov komandos" nije tražio novac, već da ga lovac na naciste Simon Vizental skine sa liste ratnih zločinaca. Ipak, čak ni Mosad nije mogao to da mu obezbedi, pa su zato obaveštajci lažirali Vizentalovo pismo u kojem on navodno potvrđuje brisanje Skorcenijevog imena sa spiska, i tako ga prevarili.

Ovako Vladimir Filipović opisuje čoveka za čije ime se vezuje nekoliko neverovatnih događaja koji su obeležili istoriju, kako za vreme, tako i nakon okončanja Drugog svetskog rata.

'Ovaj SS pukovnik bio je zastrašujuća figura: visok skoro dva metra, sa ogromnim ožiljkom preko levog obraza koji je zadobio tokom svoje studentske karijere uspešnog mačevaoca, Skorceni je bio jedan od onih ljudi čija sama pojava uteruje strah u kosti.

Svoje liderske sposobnosti pokazao je već 1938. godine, u predvečerje aneksije Austrije od strane nacističke Nemačke. Naime, on je sa nekolicinom prijatelja

zaštito tadašnjeg predsednika Austrije Vilhelma Miklasa od nacističke rulje. Ovaj čin dozvolio je Skorceniju da na mala vrata uđe na političku scenu Trećeg rajha.

Nakon što se učlanio u Vafen-SS, ozloglašenu Hitlerovu jedinicu, Skorceni je vatreno krštenje imao u napadu na Jugoslaviju 6. aprila 1941. Nakon toga je učestvovao u borbama na Istočnom frontu, gde je ranjen i vraćen u Beč sa odlikovanjem Gvozdenog krsta za iskazanu hrabrost. I baš taj momenat bio je važan za Skorcenijevu dalju karijeru.

„Lice sa ožiljkom“

No, da vidimo čime je Oto Skorceni zaslužio Hitlerovu bezrezervnu naklonost,

Zbog svoje surovosti, hladnokrvnosti, ali i odličnih strateško-obaveštajnih sposobnosti, Skorcenija prijatelj iz SS snaga preporučuje za mesto komandanta novoformiranih specijalnih jedinica koje su odgovarale direktno Hitleru. Firer ga je odabrao i 1943. daje mu komplikovan zadatak: da se infiltrira u Italiju, duboko iza neprijateljskih redova i oslobodi fašistu Benita Musolinija, kojeg su italijanska vlada i kralj Viktor Emanuel III svrgnuli sa položaja premijera i bacili u zatvor.

Sa probranim ljudstvom, od kojeg se zahtevalo da tečno govori italijanski jezik, Skorceni je otputovao za Rim. Naredna dva meseca, Skorceni je sa Italijanima igrao igru mačke i miša pokušavajući da locira Musolinija. Nije bilo lako ući u trag zarobljeniku, jer ga je italijanska policija konstantno premeštala. Ipak, Skorceni je na kraju putem nemačkih obaveštajnih kanala i podataka koje je sakupio dobio informaciju da se Musolini nalazi nedaleko od hotela "Kampo Imperatore" na planini Gran Saso u Apeninima. Musolini je izvučen, a Skorceni ga je lično dopratio u Berlin do Hitlera.

Zahvaljujući ovom uspehu, Oto Skorцени unapređen je u čin majora, a nagrađen je i ordenom Viteškog krsta.

Skorцени je poznat i po operaciji kidnapovanja sina regenta Mikloša Hortija, kako bi Mađarska ostala na nemačkoj strani u ratu. Međutim, regent Horti bio je svestan da se bliži kraj Trećem rajhu. Verbalno je ostao Hitlerov saradnik, ali je istovremeno pokušao da stupi u kontakt sa Saveznicima, što je veoma brzo otkriveno. Horti je kraj rata dočeka u kućnom pritvoru u Bavarskoj. No, ta operacija, pred kraj Drugog svetskog rata, poslala je u smrt stotine hiljada mađarskih Jevreja.

Međutim, u ex Jugoslaviji ga pamte po tome što je 1944. rukovodio operacijom "Konjičev kok", poznatijom kao Desant na Drvar, sa ciljem da se ubije Tito.

Nemački komandanti smatrali su da bi Titovo zarobljavanje dovelo do rasula u jugoslovenskom pokretu otpora. Nakon što su Tito i Vrhovni štab locirani u Drvaru u Bosni, počele su pripreme za operaciju. Operacija je počela 25. maja 1944. vazдушnim i jedriličarskim desantom nemačkih padobranskih jedinica na Drvar. Iako su partizani prvobitno bili zbunjeni vrlo brzo su konsolidovali redove i pružili snažan otpor nemačkim padobrancima.

Tito i Vrhovni štab su u poslednjem trenutku uspeli da se izvuku iz pećine u kojoj su bili smešteni. Operacija je pretrpela neuspeh, a jedino čime su nemački padobranci mogli da se pohvale bila je Titova uniforma koju su zarobili. Skorцени nije lično učestvovao u ovoj akciji, ali je izdavao naređenja radio-vezom sa aerodroma koji je bio baza za izvođenje operacije.

U istorijskim spisima postoje svedočenja da je Skorцени bio "užasnut nesposobnošću nacista i ustaša u Jugoslaviji", te da je i to bio razlog zbog kog je odbio da direktno učestvuje u akciji, već je njome rukovodio iz baze.

Međutim, neuspeh nije preterano uticao na njega. Već dva meseca kasnije uspešno je učestvovao u sprečavanju atentata na Hitlera i gušenju pobune. Ipak, samo je uspeo da odloži neizbežno. Rajh je uskoro pao.

Skorцени se predao se u maju 1945. godine zapadnim saveznicima i proveo je više od dve godine u zatvoru. Amerikanci su imali informaciju da je Skorцени organizovao spasavanje Hitlera, odnosno nisu verovali da je firer izvršio samoubistvo.

Skorčeniju je suđeno je za nemačke zločine tokom Ardenske ofanzive, ali je oslobođen

optužbe kada je saveznički oficir zadužen za tajne operacije svedočeći u njegovu odbranu izjavio da su se i saveznički vojnici u više navrata borili obučeni u nemačke uniforme. Povezivan je sa streljanjem većeg broja zarobljenih američkih vojnika u Ardenima. Iako se za daleko manje zločine tada išlo pred streljački vod, Skorцени je očigledno bio isuviše važno sredstvo, te je ostao živ. Zadržan je u zatvoru iz kojeg je pobjegao 27. jula 1948. godine.

Ne bavimo se teorijom zavere, ali, ipak, da kažemo da je Oto Skorцени u svojim memoarima izneo tvrdnju da je 1948. iz američkog zarobljeništva pobjegao tako što je, po njegovom mišljenju, "suviše lako ukrao uniforme njihovih vojnika" i tako prurušen uspeo da se izvuče. Skorцени je napisao da smatra da su ga Amerikanci namerno pustili, ali ne navodi razlog za tu tvrdnju.

Upravo u to vreme su počele glasine o tajnoj organizaciji pod imenom ODESSA, koju su činili bivši pripadnici SS-a. Oni su organizovali tajno prebacivanje nacista u Španiju i Južnu Ameriku. Iako nikada nije zvanično potvrđeno postojanje ove organizacije, dugo se sumnjalo da je Skorцени njen osnivač.

Nakon filmskog bega iz zatvora i više-mesečnog skrivanja u nemačkim planinama, spretni Skorцени obreo se u fašističkoj Španiji. Frankov režim pružio je utočište masi nacističkih zlikovaca. Ovde se Skorцени vratio svom prvobitnom zanimanju i otvorio građevinsku firmu. Uz pomoć veza sa profašističkom vladom, bivši komandant elitnih Hitlerovih jedinica postao je multimilioner.

Burne godine Skorčenija nisu se ovde završile. Svoje sposobnosti i iskustva iz Drugog svetskog rata stavio je u službu argentinskog diktatora Huana Perona.

Za Oto Skorčenija očigledno nije bila važna ideologija. Ako je imao interesa da pomogne Mosadu u hvatanju nacističkog zločinca Adolfa Ajhmana, isto tako je, ovog puta za pare, jedno vreme bio konsultant egipatskom predsedniku Gamalu Abdel Naseru. Tokom svog boravka u Egiptu, Skorцени je obučavao arapske borce za borbu protiv Izraela, uključujući i Jasera Arafata.

Kada se u Skorčenijevoj biografiji pominje ex Jugoslavija, interesantno je da kažemo da u svojim sećanjima Skorцени piše da je lično ubio Nikolu Teslu, ugušivši ga jastukom. Ovu sumnjivu tvrdnju nacista potkrepljuje pričom da je više puta podmornicom dolazio i

iskrcavao se u Ameriku, a da je te 1943. neometano uspeo da se domogne američkog tla i ubije srpskog naučnika u njegovoj hotelskoj sobi, na božićno veče u Njujorku. Ipak, malo ko veruje u ovu Skorcenijevu tvrdnju, koja je apsolutno nepotkrepljena dokazima, te i dalje preovladava mišljenje da je Tesla umro prirodnom smrću.

Što se Skorcenijeve smrti tiče, ovaj surovi nacista umro je 1975, a postoje dve verzije: prva da je poginuo u saobraćajnoj nesreći, a druga, rasprostranjenija teorija, kaže da je preminuo od raka kičme u svom krevetu. U trenutku smrti bio je multimilioner.

Na sahrani Hitlerovog najopasnijeg čoveka skupili su se nacisti sa svih strana sveta. Trideset godina nakon Drugog svetskog rata u istorijskim spisima ostalo je zabeleženo da je 500 bivših nemačkih vojnika salutiralo Skorcenijevom sanduku nacističkim pozdravom.

JAKOV SEDLAR

UMETNOST FALSIFIKATA ili RUŠENJE LJUDSKOG DOSTOJANSTVA

Piše Milan Fogel

Da li može da se iz opusa celokupnog filmskog i pozorišnog rada jednog umetnika razdvoji ono što je negativno od onog pozitivnog, pa da se nagradi za ono što je dobro, ne razmišljajući da je ono negativno možda preovlađujuće, što nikako ne bi išlo u prilog dodeljivanju bilo kakvog priznanja, pogotovo kao što je časna Nagrada grada Zagreba.

"Nagrađivanje čovjeka bez moralnog osjećaja i bez povijesne odgovornosti neminovno će biti shvaćeno kao legitimiranje onog što je zakonom zabranjeno - negiranje žrtava Holokausta i genocida", poručili su predstavnici jevrejske i srpske nacionalne manjine u otvorenom pismu zagrebačkom gradonačelniku, te predsedniku i zastupnicima Skupštine Grada Zagreba, povodom predloga Odbora za javna priznanja da se nagrada Grada Zagreba dodeli reditelju Jakovu Sedlaru.

Pismo su potpisali:

Sanja Tabaković, predstavica židovske nacionalne manjine Grada Zagreba

Ognjen Kraus, predsednik Koordinacije židovskih općina u Republici Hrvatskoj

Milorad Pupovac, predsednik Srpskog narodnog vijeća, **Saša Milošević**, predsednik Vijeća srpske nacionalne manjine Zagreba.

U aprilu mesecu, u vreme donošenja odluke o dodeli Nagrade, ispred Gradske skupštine organizovana su dva skupa, jedan koji je bio protiv i drugi za dodeljivanje nagrade Sedlaru. Skupština grada je donela, po meni, sramnu odluku da se Nagrada dodeli falsifikatoru i revizionisti

Još u vreme kada sam pre 8 godina izabran za urednika Mosta, unapred sam obavestio rukovodstvo HOJ-a da sam za saradnju, ali sam istovremeno upozorio da za mene kompromisa nema kada su u pitanju ustaše i četnici i da neću dozvoliti da se na stranicama Mosta pojavi bilo kakav napad na državu Izrael. Toga načela se i danas držim i osuđivaću sve one koji na bilo koji način pokušavaju da OPRAVDAJU ILI UMANJE ZLOČINE počinjene za vreme Drugog svetskog rata. Zašto sam tako 'tvrdog' stava? Zato što su se među pola miliona nevinog stradalog naroda u kompleksu logora Jasenovac nalazili i moja baba i deda i dva strica, jedino je moj otac od njegove cele porodice preživio, jer se od prvih dana rata pridružio pokretu otpora. Kažu da treba biti milosrdan, oprostiti. Nikada neću oprostiti zločincima, a oni koji pokušavaju da nađu opravdanje ili umanje stravičan zločin, ostavljam njihovoj savesti da se izbere sa njom.

O Sedlarovom filmu „Jasenovac-Istina“ već smo pisali u Mostu, pa da se ukratko podsetimo:

Nezapamćen zločin po broju ubijenih i brutalnosti ustaškog režima, od koga se zgražavao i sam nacistički establišment, Jasenovac je prikazan kao radni logor, a ne logor smrti, u kojem je ubijeno stotine hiljada Srba i desetine hiljada Jevreja.

Ovako je bilo u radnom logoru Jasenovac

Uzگرد, valjda da bi se još više umanjio ustaški zločin, Sedlar vrši poređenje sa pobednicima, partizanskim pokretom, za koje tvrdi da su u Jasenovcu posle rata ubili više ljudi nego ustaše za vreme NDH. Naravno, za to ne iznosi nikakve dokaze, a mogao je, bar kao one da Sava teče od Jasenovca prema Zagrebu, ali za potrebe Sedlarovih falsifikata sve je dozvoljeno, pa i promena geografskih činjenica (reka Sava teče od Zagreba prema Jasenovcu, pa jasenovačke žrtve nikako nisu mogle da stignu rekam do Zagreba).

Zbog svega toga protiv Sedlara je **Antifašistička liga Republike Hrvatske** podnela krivičnu prijavu, a u obrazloženju prijave navodi se da je **Sedlar u filmu javno poricao i znatno umanjio kaznena delo genocida, zločina protiv čovječnosti i ratnog zločina, služeći se zamjenom teza, lažnim argumentima, krivotvorinama, prešućivanjem povijesnih činjenica.**

Ovaj slučaj završio je i na dnevnom redu Časnog suda Društva hrvatskih filmskih reditelja na temelju više prijave. O sankcijama, pa i eventualnom izbacivanju Sedlara iz društva, trebalo bi uskoro da se glasa.

Međutim, ako je toliko jasno da se, bar kada je o Sedlaru reč, radi o reviziji istorije, mnogo više brinu podele u hrvatskom društvu, a slična je situacija i u Srbiji i BiH, stavljajući u drugi plan ekonomske probleme, koje na svojoj koži oseća većina naroda.

U takvoj situaciji, na 'kulturnoj' sceni se javljaju mešetari, pa je teško odrediti da li su jevrejske teme umetnički izraz, dokumentarni prikaz stradanja jednog naroda ili

jednostavno dobar biznis. Ovo poslednje, sve više sam siguran, je jedini Sedlarov motiv. Naravno, ne umanjujući njegov doprinos buđenju neonacizma u Evropi.

A nagrada? Dodeljena je falsifikatoru Jakovu Sedlaru. Šta to znači? Razmislite sami.

NIKOLA KALABIĆ ČETNIČKA RENESANSA DOSTIGLA VRHUNAC

Piše Legof Nalim

Danilo Šarenac, iz Instituta za savremenu istoriju, navodi da je u Srbiji u toku revizija istorije i traje jedna borba za istinito sećanje o Drugom svetskom ratu.

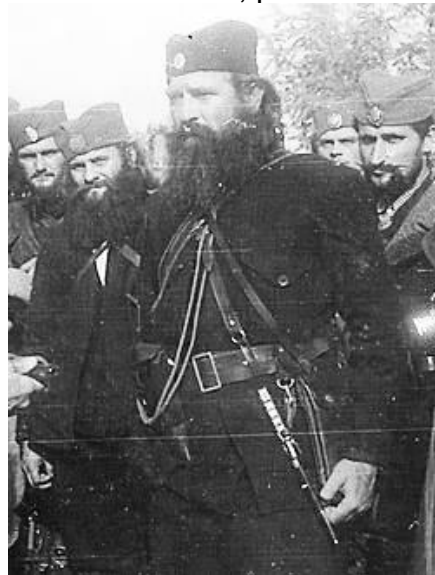
“Ta borba traje od 1991. godine, a slučaj Nikole Kalabića pokazuje da je četnička renesansa u ovom trenutku dostigla vrhunac, ali da svakako postoje brojni dokazi koji pokazuju da svakako Nikola Kalabić nije bio

nevin u Drugom svetskom ratu”, navodi Šarenac.

Pre nego što nastavimo o sramnom suđenju u Valjevskom sudu, gde je nedavno doneta prvostepena presuda, o rehabilitaciji Kalabića, jednog od najkrvoločnijih četničkih vođa, moramo da kažemo da je Viši tužilac u Valjevu izjavio da će se svakako žaliti Apelacionom sudu u Beogradu – ako se pod pritiscima revizionista ne predomisli. Ono što je zabrinjavajuće, pošto je sudski rehabilitovan Draža Mihailović, da kažemo, indirektno rehabilitovan, logičan nastavak je presuda u Valjevu, a u toku je suđenje za rehabilitaciju Milana Nedića, čija je žandarmerija pomogla likvidaciju jevrejskog življa, pre svega u Beogradu, a potom i u celoj Srbiji, koja je bila pod njegovom upravom.

– Ja sam do pre nekoliko dana, dok nije Kalabić rehabilitovan, čvrsto verovao da je nemoguća sudska rehabilitacija Milana Nedića, jer bi to značilo da je Srbija jedina zemlja u Evropi koja je rehabilitovala svog glavnog kvislinga. Međutim, nakon ove rehabilitacije, ništa me više ne bi čudilo pa ni to da Milan Nedić bude rehabilitovan – kaže istoričar Milan Radanović za Radio Slobodna Evropa.

'Kalabić je', dodaje Radanović, 'imao komandnu odgovornost za ratne zločine i za kolaboraciju sa nemačkim okupatorom, a poznati su i slučajevi zločina koje je sam Kalabić naredio', podseća Radanović.

Nikola Kalabić

- *Četnička ikonografija, koja se, ipak, sve ređe viđa, ali...*

– Takav je pokolj u Kopljarima, selu pored Aranđelovca. U tom selu su Kalabićeve gardisti 25. decembra 1943. godine ubili 22 civila, meštana, od kojih je bilo sedam žena i među njima dve devojke od 16 godina.

Postoji izveštaj koji je Kalabić uputio Draži Mihailoviću o tom događaju, a u kojem Kalabić priznaje da je lično naredio taj zločin. Od te 22 osobe, njih 19 je zaklano, a troje je streljano – kaže Milan Radanović.

Dokle se ide u reviziji istorije, pokazuje i činjenica da je Sud u Valjevu poništio sedam odluka Državne komisije za utvrđivanje ratnih zločina okupatora i njihovih pomagača u Drugom svetskom ratu, donetim od aprila do oktobra 1945, koje se odnose na Nikolu Kalabića. Tim dokumentima je utvrđen tačan spisak žrtava, okolnosti i način izvršenja, uz napomenu da je u većini i sam Kalabić direktno učestvovao ili im prisustvovao, odnosno ponosno izveštavao o njima.

„Da li u Srbiji postoji makar jedna osoba kojoj nije jasno da aktuelna vlast, preko sudskih odluka o rehabilitaciji, zapravo rehabilituje samu sebe, odnosno svoje vođe kao četničke vojvode i pripadnike četničkog pokreta i svoje ideje o velikoj, etnički čistoj Srbiji kao državi istomišljenika?“ – postavljaju pitanje novinari „Danas“ iz Beograda.

Postoje, sigurno postoje osobe kojima je je jasno o čemu se radi, kao i u drugim novonastalim državama ex Jugoslavije, koje su suočene sa ozbiljnim pokušajima revizije istorije i nalaženje opravdanja za ono što se ne može opravdati, ali, čak i ako su u većini, pojedinci protiv sistema ne mogu ništa.

PARASTOS ANTISEMITI DIMITRIJE LJOTIĆ

Piše Legof Nalim

U hramu Vaznesenja gospodnjeg u Novom Sadu, nedavno je služen parastos za fašističkog ideologa Dimitrija Ljotića i njegovog sina Vladimira, dugogodišnjeg urednika Iskre. Pomen je organizovala grupa građana okupljena oko Vladimirovog profašističkog časopisa Iskra, koji veliča istorijsku ulogu Dimitrija Ljotića.

Dimitrije Ljotić je pre Drugog svetskog rata bio vođa pokreta Zbor, poznatog po antisemitizmu i antikomunizmu, da bi nakon nacističke okupacije organizovao Srpski dobrovoljački korpus, koji je bio otvoreno u službi nacističkog Vermahta.

Dimitrije Ljotić je 1935. osnovao profašističku stranku Zbor. Zbor je bio veoma nepopularan u predratnom razdoblju (sa svega oko 1 % glasova na izborima).

Nemački zvaničnici su ubrzo primetili ovaj pokret i preko nemačkog ambasadora u

Jugoslaviji, Viktora fon Herena, pružali mu finansijsku pomoć i u njega infiltrirali nemačke agente. Zbor nikada nije imao više od 10.000 aktivnih članova u bilo kom trenutku, a najviše podrške dobijao je u Smederevu i od Folkdsojčera u Vojvodini koji su bili izloženi nacističkoj propagandi još od 1933.

Zbor je otvoreno promovisao antisemitizam, kao jedina stranka u Jugoslaviji, koja je to otvoreno radila, kao i ksenofobiju.

Značajan je i Ljotićev stav prema Jevrejima, iako ništa od tog stava nije ušlo u zvanični program Zbora. Ljotić je u suštini bio judeofobičan i anticionista. Verovao je u autentičnost „Protokola sionskih mudraca“ i postojanje jevrejskog plana za vladanje svetom. Milorad Mojić, koji je preveo Protokol sionskih mudraca, napisao je u brošuri štampanoj u okupiranom Beogradu 1941, da se „jevrejstvo mora brzo i energično likvidirati, jer u protivnom slučaju neminovna je propast hrišćanske civilizacije i hrišćanskog sveta“.

Ljotićev stav se verbalno razlikovao od Mojićevog. Govorio je da ne treba da se razbijaju jevrejske glave, nego jevrejski planovi, ali to nije sprečavalo njegovu gardu da skrivene Jevreje u Srbiji hapse i predaju nacistima.

Sve u svemu, ako ne preko suda, onda preko javnog mnjenja, nastavlja se rehabilitacija ratnih zločinaca iz Drugog svetskog rata.

DRUGI SUSRET DONALD TRAMP vs ABU MAZEN 'LAGAO SI ME!'

Kada su se dva lidera sastala u Vašingtonu početkom maja, Abas je tvrdio da palestinska omladina odrasta u "kulturi mira."

Negirajući Abu Mazenove tvrdnje, izraelski premijer Natanjahu je, između ostalog, naveo imena škola, ulica, kulturnih institucija koja su dobila imena po masovnim ubicama, teroristima.

Nedavno su se dva lidera ponovo sastala, ovog puta u Vitlejemu. Tramp je navodno vikao na Abasa, optužujući ga da laže o tome da je posvećen miru i prikrivanju svoje uloge u podsticanju na teror.

Ni za vreme kurtoaznog slikanja za javnost, Tramp nije mogao da obuzda svoj bes

Na osnovu prethodnih (neproverenih) saznanja, američki predsednik Tramp je doneo odluku o privremenom odlaganju preseljena američke ambasade iz tel Aviva u Jerusalim, glavni grad Izraela. Da li je razlog terorizam ili ponovo traženje kompromisa sa palestinskim autoritetima, saznaćemo uskoro, valjda.

OLAKŠICE ZA PALESTINCE

Piše Milan Fogel

U prošlom broju Mosta pisali smo o nerazumnim postupcima međunarodne zajednice kroz bojkot izraelske robe, koja je proizvedena na palestinskim teritorijama, pa potom izvožena na njihovo tržište. To je dovelo do prestanka rada i preseljenja izraelskih fabrika sa inkrimisanih područja, a to je, pak, dovelo do dodatnog povećanja nezaposlenosti na palestinskim teritorijama.

No, ne treba biti zlopamtilo i što pre treba zaboraviti da je bojkot delimično podstaknut od strane palestinskih autoriteta.

Prvi korak vlade Izraela u vraćanju međusobnog poverenja je otvaranje graničnih prelaza. Da budemo precizniji, ni do sada granica nije bila hermetički zatvorena, ali su sada predviđene olakšice za Palestince. Granica je otvorena 24. jula ove godine.

U novom paketu, koji je Izrael odobrio u gestu poverenja, predviđaju se nove industrijske zone za Hebron i Dženin i više građevinskih dozvola za Palestince.

Izrael se složio da palestinskim vlastima daju više kontrole nad područjem C, Judeje i Samarije, kao deo nekoliko novih mera osmišljenih za jačanje palestinske ekonomije. Područje C, prema sporazumu iz Osla, nalazi se pod izraelskom kontrolom. Područjem A upravljaju samo Palestinci, dok je područje B

pod zajedničkom upravom. Izrael se takođe složio da zadrži granični prelaz Allenbi Bridge sa Jordanom, koji je otvoren 24 sata dnevno, kao i povećanje broja građevinskih dozvola za Palestince u području C.

Ovi koraci su rezultat sastanka izraelskog ministra finansija Mošea Kahalona i palestinskog premijera Ramija Hamdalaha. Sastanku je prisustvovao i general Joav Mordehaj, koordinator vladinih aktivnosti na Zapadnoj obali.

Veoma je važno za bezbednost Izraela da su premijer Izraela Benjamin Natanjahu i ministar odbrane Avigdor Liberman dali, makar i prećutnu, saglasnost za korake koji su potekli iz Ministarstva finansija.

Predsednik Sjedinjenih Američkih Država Donald Tramp smatra da je postigao uspeh u posredovanju na putu uspostavljanja izraelsko-palestinskog mira, kao glavni deo svoje agende, i navodno je podstakao Izrael da preduzme korake o kojima izveštavamo.

Palestinska peticija - poziv da se Velika Britanija izvini za svoju ulogu u uspostavljanju jevrejske države

Velika Britanija je odbila da se izvini za Deklaraciju, koju je potpisao tadašnji sekretar za spoljne poslove Artur Balfur. Potpisivanjem ove deklaracije prepoznat je legitimitet uspostavljanja "nacionalnog doma za jevrejski narod", za vreme u britanskog mandata u Palestini.

"Balfurova deklaracija je istorijska izjava za koju Vlada Njenog visočanstva ne namerava da se izvini", stoji u odgovoru na peticiju *Palestinskog centra za povratak*. "Ponosni smo na našu ulogu u stvaranju države Izrael", piše u odgovoru ministarstva spoljnih poslova Velike Britanije.

Deklaracija, koja je proglasila "osnivanje u Palestini nacionalnog doma za jevrejski narod" 2. novembra 1917, zvanično je postala deo međunarodnog prava kada je 1922. godine usvojena od Lige naroda, preteče Ujedinjenih nacija.

"Uspostavljanje domovine za jevrejski narod, u zemlji u kojoj su imali tako jake istorijske i religijske veze, pravo je i moralna stvar, posebno u kontekstu vekova progona", dodaje se u saopštenju.

Izraelski predsednik Reuven Rivlin uputio je preko britanskog ministra spoljnih poslova

Borisa Džonsona poziv za britansku kraljevsku porodicu da ove godine poseti Izrael u znak sećanja na predstojeću proslavu 100. godišnjice ove deklaracije.

JEVREJI I PALESTINCI

Ko je došljak?

Na internet mrežama možemo da saznamo, ili da se podsetimo, interesantnih informacijama, koje, mi 'mlađi', s obzirom na našu visoku obrazovanost u internet tehnologiji, teško možemo da pročitamo. No, zahvaljući našim znanim i anonimnim saradnicima, možemo da dođemo do interesantnih podataka, koje mogu i vama da budu zanimljive. Na primer, Palestinci često tvrde da su Jevreji došljaci na današnjim teritorijama Izraela i nekadašnje Palestine. O tome smo već pisali, ali da pogledamo još neke činjenice, koje im baš ne idu u prilog

Dakle, da vidimo ko je došljak na ovim prostorima?

Izraelski lideri:

- Ichak Navon, rođen 9. aprila 1921. u Jerusalimu.
- Ichak Rabin, rođen 1. marta 1922. u Jerusalimu.
- Ezer Vajcman, rođen 15. juna 1924. u Tel Avivu.
- Ariel Šaron, rođen 26. februara 1928. u Kfar Malal.

- Ehud Barak, rođen 12. februara 1942. u Mišmar HaŠaron.
- Ehud Olmert, rođen 30. septembra 1945. u Binamina – Givat Ada
- Benjamin Natanjahu – Bibi, rođen 21. oktobra 1949. u Tel Avivu.

Palestinski lideri:

- Jaser Arafat, rođen 24. avgusta 1929. u Kairu, Egipat.
- Fejsal Abdel Qader Al-Huseini, rođen 17. jula 1940. u Bagdadu, Irak.
- Mahmud Al-Zahar, rođen 1945. u Kairu, Egipat – po potrebi se navodi da je rođen u Gazi ili Jerusalimu. Ima egipatsko državljanstvo.
- Sari Nuseibeh, rođen 12. februara 1949. u Damasku, Sirija.
- Saeb Erekat, rođen 28. aprila 1955. u Abu Disu, ima jordansko državljanstvo.

Da ne preterujemo sa navođenjem imena, jednostavno Jevreji otvoreno kažu: „Uvek smo

bili tu, a deo nas, potomci proteranih predaka, vratio se u našu zemlju“, a odakle su se Palestinci vratili, da li mogu da nam kažu ko ih je proterao pa se vraćaju?

I Jevreji, mnogo duže, i Palestinci, živeli su na ovim prostorima. Umesto svađe, treba samo da se dogovorimo kako da se podelimo, pa da lepo saradjemo i živimo u susedstvu.

U IZRAELU NE ŽIVE IZRAELCI(?!)

Tel Aviv. Asošijeted pres

U Izraelu žive mnoge nacionalnosti i etničke grupe, uključujući Jevreje, Arape, Druze i druge, ali na toj listi nema onoga što bi se moglo očekivati, Izraelaca.

Stanovnici Izraela ne mogu da se registruju kao Izraelci, jer bi to moglo imati posledice po jevrejski karakter zemlje, stoji u dokumentima izraelskog Vrhovnog suda do kojih je došao Asošiejted pres.

Takva odluka je zapravo odgovor na zahtev 21 Izraelca, od kojih su većina zvanično registrovani kao Jevreji, da sud odluči da li oni mogu da se registruju kao Izraelci. Ta grupa ljudi tvrdi da će bez sekularnog jevrejskog indentiteta, izraelska politika favorizovati Jevreje i diskriminisati manjine. U presudi na 26 strana sud je objasnio da bi to imalo teške posledice za državu Izrael i moglo bi da predstavlja opasnost za princip na kome je osnovana država, da bude jevrejska država, za jevrejski narod.

Ova odluka tiče se ključne debate u Izraelu koji sebe smatra jevrejskom i demokratskom državom, a bori se da to uravnoteži. Činjenica

je da zemlja nije zvanično priznala izraelsku nacionalnost.

Zemlja osnovana nakon završetka britanskog mandata nad Palestinom 1948. bila je u početku naseljena jevrejskim imigrantima i malim brojem tamo rođenih Jevreja, kao i većom arapskom zajednicom. Naravno, ova konstatacija je tačna ukoliko ne govorimo o određenom periodu, ukoliko se ne osvrćemo na istoriju koja nas vraća nekoliko milenijuma unazad. Nakon Drugog svetskog rata menja se sastav stanovništva. Jevreji su u većini, i dan, danas, ali jevrejska većina pravi razliku između onih Jevreja koji su došli iz istočne Evrope i onih koji potiču iz arapskih zemalja. Te zajednice su i dalje podeljene u zavisnosti iz koje su zemlje, pa čak i kog su sela njihovi preci – to se posebno odnosi na Jevreje iz Magreba.

Dvadeset odsto pripadnika arapske manjine ima takođe izraelsko državljanstvo, ali se oni identifikuju ili kao hrišćani ili kao muslimani. Izrael je takođe dom za druge manjine.

Među drugim detaljima, u registru stanovništva se navodi religija i nacionalnost ili etnička pripadnost. Svaki Jevrejin, bez obzira na to odakle je došao, registrovan je kao Jevrejin. Arapi su označeni kao takvi i druge manjine, poput Druza, prema svojoj etničkoj pripadnosti.

Judaizam ima centralnu ulogu u zemlji, verski praznici su takođe nacionalni i verske vlasti nadgledaju mnoge ceremonije poput venčanja i sahrana. Međutim, od osnivanja Izraela stvorena je ipak posebna izraelska nacionalnost.

I dok oko polovine izraelskog jevrejskog stanovništva definiše sebe pre svega kao Jevrejina, 41 procenata Izraelca se indentifikuje kao Izraelci, sudeći po podacima izraelskog Demokratskog instituta.

Pomenuti 21 Izraelac tvrdi da Izrael nije demokratska zemlja jer je jevrejska. Oni navode da je arapska manjina suočena s diskriminacijom jer određene politike favorizuju Jevreje i smatraju da bi izraelska nacionalnost okončala takve predrasude i ujedinila sve izraelske građane.

Jevrejski identitet je antidemokratski, izjavio je jedan od podnosioca peticije, Uzi Orman, koji za sebe kaže da je Izraelac i rukovodi malom organizacijom koja nastoji da izraelska nacionalnost bude zvanično priznata.

Sa izraelskim identitetom možemo biti sigurni u našu demokratiju, sigurni u jednakost svih građana, smatra Orman devedesetogodišnji profesor lingvistike na Tehnionu, izraelskom Institutu za tehnologiju u Haifi.

Sudska odluka usredsređena je uglavnom na to da zvanično priznat izraelski identitet može da predstavlja pretnju po osnivačke ideale Izraela i prouzrokuje nejedinstvenost. Sud kaže da ne baca senku na postojanje izraelske nacije.

Anita Šapira, profesor jevrejske istorije s Univerziteta Tel Aviv kaže da tvrdnje da postoji jevrejska nacionalnost u državi Izrael, koji je odvojen od jevrejske religije, je nešto vrlo revolucionarno i da to može da odbije Jevreje iz dijaspor, koji su pre svega religijski vezani za Izrael.

Pokojni izraelski autor Joram Kaniuk ubedio je sud pre dve godine da ga registruje kao stanovnika bez religije, ali je ostao Jevrejin. Sekularisti su tu promenu smatrali udarom.

MAKABIJADA 2017.

Piše Olivera Rut Mirković

Treći najveći sportski događaj u svetu – posle Olimpijade i FIFA kupa - dvadeseta Makabijada, ove godine je okupila rekordan broj sportista iz 85 zemalja. Preko 10.000 sportista takmičilo se u 45 različitih disciplina. Takmičenja su održana na 68 mesta širom Izraela, uključujući stadione u Jerusalimu, Ra'anani, Nataniji, Kibucu Gezer, Ramat Ganu i Tveriji, gde su održana finalna takmičenja.

Makabijada, koju nazivaju jevrejska olimpijada, svečano je otvorena 6. jula na Tedi stadionu u Jerusalimu. Spektakl je sadržavao sve elemente jevrejske tradicije i kulture. U „Paradi nacija“ prodefilovali su predstavnici svih zemalja učesnica, ulazeći po redosledu hebrejske azbuke, a izraelska delegacija, najveći broj učesnika, nalazila se, kao i obično, na začelju parade.

Najbrojnije su bile ekipe iz Izraela i SAD. Među njima su se nalazili i učesnici iz država bivše Jugoslavije. Srbija, 5 predstavnika: Filip Kumić – šah, Iva Gros – maraton, Ivan Ujhazi – šah, Ivan Vacenfeld – tenis, Marija Manakova – šah. Makedonija 3 predstavnika: Anton Levi – šah, Bojan Bosilkov – stoni tenis, Damjan Nikolki – tenis. Sloveniju je predstavljala mlada gimnastičarka Sara King. U izraelskoj Karate ekipi, predvođenoj našim sugrađaninom, Predragom Rogozovskim, takmičila su se dva omladinca iz ex Yu, koji sada žive u Izraelu.

U izuzetno složenoj organizaciji učestvovala su, među organizatorima i izvršiocima, dve članice HOJ-a, Olivera Mirković, liazon američke delegacije i njena kćerka Tea u Centralnom informativnom timu i u ulozi prevodioca.

Najviše medalja osvojila je izraelska delegacija, a iza nje su po broju medalja bili američki sportisti i treća Australija.

Makabijada je svečano završena spektakularnim programom uveče 17. jula. Za sve učesnike, bilo je nezaboravno, naporno, a kao i uvek: 'Bilo je važno učestvovati'.

KURIOZITET

Među brojnim kuriozitetima sa Makabijade izdvojili smo finalnu hokejašku utakmicu u kojoj je tim Kanade pobedio američke hokejaše sa 7 : 2. Ne zbog pobjede Kanađana, nego je led u našim krajevima kuriozitet i zimi, a kamoli leti. U Pais Areni u Jerusalimu na finalnoj utakmici je bilo oko 6.000 posetilaca. Dok je napolju temperatura bila iznad 30 stepeni u Areni je bila 0! Led za utakmicu je bio ohlađen na minus 12.

Zli jezici kažu da je razlog za toliki broj posetilaca, za nas skoro nepoznat sport, bila prilika da bar malo ohladimo glave. Nijedan naš političar nije bio na utakmici. M.F.

Mala Makabijada 2017 Zrenjanin, Srbija

Tradicionalna Mala Makabijada, održana je ove godine, 24og juna, na "Pesvari" u Zrenjaninu.

Domaćini, Jevrejska Opština Zrenjanin, potrudili su se da učesnici Makabijade, budu srdačno dočekani i usluženi.

Takmičari su se prema svojim godinama, kondiciji i opredeljenju, takmičili u više sportskih disciplina

Takmičenja su protekla u visokom sportskom duhu.

Zlatnu medalju dobili su i kulinari za gulaš i krofne.

I na ovoj Makabijadi, bilo je važno učestvovati, ali i dobro se zabavljati. O.M.

SEĆANJE

MAKABIJADA U SUBOTICI

Piše Olivera Rut Mirković

Gledam slike sa ovogodišnje Male Makabijade u Zrenjaninu, a zvanična Makabijada u Izraelu počela je 4og avgusta ove godine. Moja kćerka Tea radiće u organizaciji ove manifestacije u kompjuterskom štabu u Haifi, a ja ću biti domaćica mladim sportistima u Jerusalimu.

Ove dve Makabijade, koje se dešavaju ove godine, probudile su mi sećanja na jednu davnu Malu Makabijadu, čini mi se da je bila u Subotici, negde sedamdesetih godina.

Sećanja na jedan izuzetan događaj, na toj Makabijadi, pokušaću da se prisetim i opišem. Evo ovako je to bilo:

Svi klubovi iz gradova Ex Jugoslavije, imali su svoje ekipe i došli su da učestvuju na ovom velikom takmičenju u Subotici. Spavali smo u nekoj školi, sve je bilo fino, drugarski.

Takmičilo se u Fudbalu, Košarci, tenisu...

Tako je došlo vreme finalnoj utakmice u malom fudbalu između sarajevske raje, i beogradskog tima. U beogradskom timu su glavni igrači bili Igor i David, a Brane Popović, golman.

Izašli timovi na teren, uzbuđenje veliko, finale.. Kad ono, u beogradskom timu fali golman.

Brane se uspavao. Nema ga. Odjurio neko da ga probudi i da ga dovede na teren što brže može.

Ali pravila kažu, da ako tim na terenu nije u punom sastavu, u trenutku početka utakmice, automatski gubi utakmicu. Par-Pufe!

Braneta nikako nema, Sarajlije se već raduju lakoj pobjedi, kad Davidu sinu spasonosna ideja, da na gol postave mene dok Brane ne stigne, te tako spasu utakmicu.

Ja sam u to vreme, u gimnaziji, igrala između 4 vatre, nešto branila u rukometu, Umela sam da hvatam loptu i dobro da je degaržiram, onako muški. Takva sam bila, tada... Tako oni

mene nagovoriše da stanem na gol i izigravam golmana, dok pravi ne stigne, a oni će svi u bekove, da brane gol da ni jedna lopta ne stigne do mene.

Ko bi nešto odbio Igoru i Davidu, a ja sam se još u to vreme i zabavljala sa njim.

Elem, stadoh ja na gol, utakmica poče. Sarajevska raja puca od muke, što im se izjalovila laka pobjeda, a pogotovo što ženska brani njihove neodbranljive šutove. Bruka jedna.

Poče utakmica, Sarajlije navaljuju kao ljudi, Beograđani brane gol svim srcem. Ja stojim na голу i gledam kako lopta leti 100km/sat, prema meni i ako me pogodi, ubiće me. Tek tada sam shvatila da nije šala naći se na putu takvoj sili. Prolazi mi kroz glavu da pobegnem, da se spasavam, ali gde ću, to bi bila strašna kukavička izdaja. Istina je da su moji branili gol kao ljudi, ali jedno dve lopte im promakoše, pogodiše me, uhvatim ih, a to ne da je bolelo, strašno.

Gol nisu dali, ja preživela, uglavnom strah.

Braneta probudili, dovukli ga na teren, i utakmica se nastavila normalno.

Imala sam crvene pečate od lopte neko vreme, ali sam bila toliko ponosna na sebe i momke koji su tako požrtvovano branili prostor ispred gola da sam se istopila od miline misleći da je to zbog mene, da me ne bi imali na duši, a i jel' su znali da je verovatnoća povelika da mi Sarajlije zabiju gol. Beograđani su pobedili.

Šta god da bilo, u to vreme smo se ludo zabavljali, a ovog događaja se sećam i posle toliko godina.

JEVREJI REGIONA eX YU

Komentar glavnog urednika Mosta

U stvari, niko ne zna šta znači nova geopolitička odrednica Region ili Zapadni Balkan, ali svi znaju da je to jedini način da se što manje spominje bivša Jugoslavija, koja je, naročito ova poslednja, u vekovnoj istoriji Balkana bila najprosperitetnija država.

Raspad Jugoslavije se opravdava voljom naroda, koji niko nije pitao u kojoj državi žele da žive. Verovatno je narod želeo krvavi rat, koji je devedesetih godina prošlog veka obuhvatio pola ondašnje Jugoslavije. No, neko sa strane, uz pomoć domaćih dušebrižnika, razbio je bivšu Jugoslaviju, za koju sada kažu *Region*, kome je dodata i Albanija, valjda da se Srbi ne bune zbog Kosova, koji je na pragu da postane sedma nezavisna država bivše Jugoslavije.

Ipak, vreme čini svoje. Narodi bivše Jugoslavije, a Jevreji već odavno, sve više se ponovo zbližavaju. Prvo na kulturnom i ekonomskom planu, a šta će još budućnost doneti, to ne znamo.

U svakom slučaju, za pozdraviti je okupljanje Jevreja/Židova, bez obzira o kom povodu se radi.

18-21.5. 2017 - ŽOZ DOR (Door / D'Or) - Susret Židova iz regije

**Piše Sanja Zoričić
Tabaković, Zagreb**

Ove godine naše druženje u organizaciji Židovske općine Zagreb, pod nazivom DOR, održalo se od 18. – 21. V u Sloveniji u Čatežu.

DOR je otvorio izraelski mentalist Roy Zaltman, zabavljač s područja psihologije i parapsihologije, a u kasnijem terminu prikazan je izraelski film "Antena" uz title na hrvatskom jeziku u režiji Arika Rothsteina. Posebno je bio velik interes publike za predavanja Angele Gluck iz Ujedinjenog Kraljevstva, autorice više od 40 knjiga na temu vjere i povijesti, edukatorice i konzultantice obrazovnih institucija. Održala je tri predavanja: "Knjiga o Ruth", "Zapisano u našoj povijesti - Židovi i izbjeglice" te "Šestodnevni rat". Gošća iz Hrvatske bila je popularna profesorica psihologije Mirjane Krizmanić autorica brojnih knjiga i radova, redovna predavačica na Šoa akademiji Židovske općine Zagreb. Održala je dva predavanja: "Uloga pasivnih promatrača u Holokaustu" i "Zašto poričemo provjerene činjenice i obmanjujemo sebe i druge".

Za kabalat Šabat i službe odgovoran je bio glavi rabin Hrvatske i Crne Gore, Luciano Moše Prelević.

Od glazbenog programa slušali smo gudački kvintet Quodlibet sa solistima, Brunom Philippom (karinet) i perspektivnom studenticom iz Osijeka, članicom židovske općine, Emmom Štern (klarinet). Na kraju je nastupio popularni pjevač, najbolji hrvatski vokal i predstavnik Hrvatske na ovogodišnjem Eurosongu, Jacques Houdek uz pratnju sastava Roberta Krkača i vokal Jelene Žnidarić, zvijezde u usponu.

Dakle, bilo je tu zabave, kulture, tradicije čak i znanosti. Bilo je tu svega pomalo i za svakog pomalo. Ali ono što je bilo najljepše bio je ponovni susret svih generacija.

Generacija preživjelih iz Holokausta, kojih je nažalost svake godine sve manje, uživala je u koncertima i predavanjima, a srednja generacija je osim uživanju u programu, evocirala zajedničke uspomene iz davnih godina sretnog i bezbrižnog djetinjstva i mladosti provedenih u Zatonu, na Jahorini, pa čak i u davnom Rovinju. Bilo je prekrasno prisjećati se svih onih divnih ljeta i praznika provedenih zajedno, osim na moru i u gradovima bivše Jugoslavije, a koja su druženja obilježila cijele generacije omladine i formirala nas u ljude kakvi smo danas.

No, ono što je ipak bilo najljepše je činjenica da je bila prisutna najmlađa generacija.

Bilo ih je svih uzrasta, od najmanjih beba, do gimnazijalaca. Za sve njih organiziran je bio program u kojem su vidljivo uživali. Dobar dio dana je radio vrtić za one najmanje, nedjeljna škola za one malo starije, a ples i pjevanje za sve njih. Bili su veseli, razdragani i pored toga toliko pristojni da smo svi bili na njih ponosni.

Impozantan broj učesnika iz Regiona i gostiju, domaćini su spremno dočekali.

Piše Nenad Fogel,

Zemun

Židovska općina Zagreb i JDC ponovno su organizovali konvenciju članova židovskih (jevrejskih) općina u Sloveniji u termama Čatež (ob Savi). D'OR je namijenjen svim generacijama.

Najbrojnija delegacija iz Srbije bila je iz Zemuna. Pored nekoliko članova iz Sombora i dva tri člana iz Beograda nismo nikog drugog primetili. Koji je razlog izostanka sa ovog važnog skupa ostaje da se vidi. Sredstva koja dobijamo (SAVEZ JOS) iz budžeta Republike Srbije delom su namenjena i za regionalnu saradnju. Ove godine zbog aljkavosti nelegalno izabranog predsednika Saveza taj deo sredstava nismo iskoristili. Bila je ovo dobra prilika da razmenimo aktuelne informacije o radu sa ostalim zajednicama iz regiona.

Potpisnik ovih redova i ostali članovi naše delegacije morali su da odgovaraju na brojna pitanja o katastrofalnoj situaciji u jevrejskoj zajednici u Srbiji. Zbog izostanka većeg broja Jevreja iz Srbije, najbrojniji na Konferenciji bili su članovi Evrejske zajednice Makedonije i

Bosne i Hercegovine, čije delegacije su predvodili njihovi legalno izabrani predsednici.

Sušinski, a ne formalno – Ognjen Kraus

Konvencija je započela svečanim otvaranjem i pozdravnim govorom predsednika ŽOZ **dr Ognjena Krausa** da bi potom prisutne zabavio mentalist Roy Zaltsman iz Izraela. Njegove jedinstvene sposobnosti poput telekineze, predviđanja i čitanja misli dobro bi došle i jevrejskoj zajednici u Srbiji. Možda bi mi iz Zemuna mogli da angažujemo da pročita misli nelegalno izabranog predsednika Saveza, te da nas obavesti zašto nam na uplaćuje sredstva iz budžeta R. Srbije koja nam pripadaju po Zakonu o otklanjanju posledica Holokausta.

Program koji su sastavili vredni aktivisti iz Zagreba pružao je svakome mogućnost da se na kvalitetan način iskoristi pauza između dve kupke u bazenima sa termalnom vodom. Zemunci su divan program dopunili i obilaskom Ljubljane, Novog Mesta i Brežica. Iz predivnog programa Konferencije moramo da izdvojimo jedinstven nastup ovogodišnjeg predstavnika Hrvatske na Evroviziji Žaka Houdeka.

Bejihad, na našu žalost, više ne postoji, bar ne u formi kako smo navikli, ali su nove manifestacije nadomestila potrebu okupljanja Jevreja ex Yu – Mahar, D'Or i druge.

POVRATAK KORENIMA

Izlet u bivšu Jugoslaviju, spoj prošlosti i sadašnjosti

Piše Tanja Ben Hajm Marčetić

Kontakt: **Tanya Ben Haim**

<tanyabh64@gmail.com>

Kao autorizovani turistički vodič u Izraelu već godinama dočekujem turiste iz moje bivše domovine. Iako sam već više od 25 godina ovdje, bivša domovina, tamo na brdovitom Balkanu zauzima značajno mjesto u mom srcu. Kada sam prvi put pomislila na kretanje "u obrnutom smjeru", dovesti Izraelce na prostore bivše Jugoslavije u glavi sam imala viziju upravo onoga što se dogodilo prve nedjelje juna ove godine.

Pripreme su bile duge, na putu usponi i padovi, nade i razočarenja i na kraju četa mala, ali odabrana je krenula na put u sjeverno istočne prostore bivše Jugoslavije koji se danas nalaze u sastavu Republike Hrvatske i Vojvodine – Republike Srbije. Poznati i voljen mi kraj.

Prvi dan izleta (petak)

Nakon sletanja na budimpeštanskom aerodromu smo upoznali Szanela, vozača koji nas je pratio tijekom cijelog puta. Još u Mađarskoj smo stali da se okrijepimo gulašem i dobrim grahom i onda krenuli u seriju proba slastica. Naša prva slastičarna je bila u Szent Korona Cukraszda čiji nas je i izgled i okus sladoleda osvojio. Na kraju izleta smo joj dali titulu slastičarne s najboljim sladoledom.

Prenočište je bilo na Paliću. Smješten na obalama jezera Palić, udaljen 8 kilometara od Subotice, Palić je nastao kao mjesto odmora za subotičku elitu. Od kraja 19-tog stoljeća do 1972. povezivao ih je gradski tramvaj. Iako smo zakasnili za Kabalat Šabat posjetili smo Jevrejsku općinu i uživali u toploj dobrodošlici predsjednika općine Roberta Robike Sabadoša i njegove supruge Ivanke. Pri obilasku sobe – sinagoge Robika Sabadoš nam je ispričao da je nepozanta kočija u ratnoj noći 1944 godine došla do sinagoge i pokupila četrnaest megilot Tora. Nakon rata ih je isto tako misteriozno vratila. Sedam Tora se nalaze u Subotici, a sedam su preživjeli, koji su nastavili svoj život u Izraelu, poneli sa sobom u novu domovinu. Kratka šetnja po centru Subotice i odlazak na zaslužen odmor.

Predah u Subotici ispred Gradske kuće

Drugi dan izleta (subota)

Ranoranioci su obišli Paličko jezero i selo Palić i nakon doručka smo krenuli za Suboticu. Posjetili smo subotičku sinagogu, remek djelo mađarske secesije koja se nalazi na prestižnoj UNESCO-voj listi spomenika svjetske kulturne baštine. Već

dugi niz godina razne građevinske ekipe rade na restauraciji zgrade. Prvo njenog vanjskog dela, a sada se obavlja rekonstrukcija unutrašnjosti sinagoge koja bi se trebala završiti do kraja godine. Predsjednik jevrejske opštine Robika Sabadoš nam je rekao da će sinagoga po završetku obnove služiti prvenstveno kao jevrejski hram, ali će se u njoj održavati i koncerti i posebne svečanosti, odobreni od strane jevrejske opštine.

Svečano otvaranje sinagoge je predviđeno za Januar iduće godine, pozivnice smo dobili...

Subota je dan za pijacu, pa smo nastavili do Mlečne pijace. Uživali smo u vrevi, tezgama punim sira, mesnih prerađevina, voća i povrća. Kupili kajsije, maline, trešnje, višnje, jagode, domaći kozji sir...u obližnjim ulicama ušli u dvorišta s stanovima unaokolo, baš kao u pričama roditelja i baka i djeda. Posjet Subotici smo završili organiziranom posjetom Gradskoj kući. Na žalost nismo imali vremena popeti se na vrh Gradske kuće...

Nastavili smo prema Somboru, ali prvo ručak onda na put. Zastali smo na salašu. Ručak koji će nam dugo ostati u sjećanju. U predivnoj atmosferi, pod trešnjom prepunoj plodova uz izuzetno ukusan pravi domaći bački ručak koji se nizao, uz domaću rakiju svih fela i domaće sokove ručak je doslovce bio gozba. Dodati tome još izuzetno fine i nenametljive, ali uvek na mestu domaćine i zvukove muzike tamburaša u pozadini. Uživanje za sva čula.

Program za taj dan smo završili u Somboru.

Zahvaljujući predsjednici Jevrejske općine Sombor Sandri Fišer Papo ušli smo u zgradu Skupštine opštine grada i u sobi za sjednice vidjeli sliku "Bitka kod Sente", mađarskog umetnika nemačkog porekla Ferenc Ajzenhuta, rođenog u Bačkoj Palanci, sliku najvećih razmjera u bivšoj Jugoslaviji 4x7 metara (zbog njenih razmjera su, da bi je uneli u prostoriju, morali razrušiti prednji zid zgrade i ponovo ga zazidati). Pozlaćeni ram je također izuzetan i zajedno s samom slikom zauzima 40 metara kvadratnih!!! Sandra nam je pričala o prošlosti i sadašnjosti Sombora, te Jevrejima u kraju: nekada i sada.

Nakon kratke šetnje po centru Sombora sjeli smo da se rashladimo uz obavezan sladoled Dan smo umorni, ali zadovoljni završili u etno selu Karanac koji nam je bio baza za dio programa u Hrvatskoj.

Treći dan izleta (nedjelja)

Nakon tradicionalnog slavonskog doručka, koji je osobito bio dobar za one koji se ne drže košer ishrane, krenuli smo za Đakovo ili bolje rečeno za đakovačko jevrejsko groblje. Obišli smo đakovačku katedralu i uputili se prema jevrejskom groblju. Naime, svake prve nedjelje u mjesecu junu osječka jevrejska općina organizira komemoraciju na đakovačkom groblju na kojoj se okupljaju jevreji regiona (Bosne, Hrvatske i Srbije), rođaci i prijatelji i svi oni koji žele da odaju poštu i sačuvaju od zaborava. Za vrijeme Drugog svjetskog rata, nacistički saveznici ustaše su u Nezavisnoj državi Hrvatskoj osnivale sabirne logore u kojima su sakupljali Srbe, Jevreje, Rome i sve one koji nisu bili njihove pristaše. U đakovačkom logoru su bile zatočene uglavnom jevrejske žene i djeca iz obližnje Bosne. Zbog loše ishrane i bolesti veliki broj njih je umrlo i lokalni grobar gospodin Stjepan Kolb je tijekom pola godine postojanja logora sahranjivajući umrle (svakog ponaosob, a ne u zajedničku grobnicu kako mu je bilo naređeno) bilježio njihove osobne podatke i mjesto pokopa. Među nama je zavlдалo veliko uzbuđenje kada smo među nadgrobni pločama našli prezime jednog od učesnika puta.

Poslije komemoracije, polaganja vijenaca i molitve kadiš posjetili smo mjesto na kome se nalazio logor gdje su se također stavili vijenci i izrekao kadiš.

Po običaju otišli smo na zajednički ručak gdje smo upoznali nove i sreli stare poznanike.

Put nas je dalje odveo do Vukovara, gdje smo plovili lijepim plavim Dunavom uz zvuke Štrausa i priču našeg vodiča Zinke.

Četvrti dan izleta ponedjeljak)

Dan je uglavnom bio posvećen prirodi. Šetali smo nacionalnim parkom Kopački Rit, vozili se čamcem s lokalnim rendžerom koji nam je pokazivao razne životinje pored kojih smo plovili. Posjetili "Tikveš", gazdinstvo koje je Josip Broz Tito odabrao za jednu od svojih "kuća za odmor".

Posjetili smo i Osijek, glavni grad Slavonije i Baranje, prošetali se Tvrđavom – starom gradskom jezgrom, promenadom uz rijeku Dravu i opet malo odmorili uz kavu i svakako sladoled (bez komaraca).

Veče smo završili kod obitelji Škvorc, koja nas je pozvala na domaći fiš paprikaš i kajsije koje smo brali u njihovoj bašti, pravo sa stabla.

Peti dan izleta (utorak)

Pozdravili smo se sa etno selom Karanac i krenuli putem Iloka. Tamo smo posjetili izuzetno dobro opremljen i interesantan muzej i podume Iločkih vinograda. Obilaskom podruma, degustacijom i normalno kupovinom vina napustili smo Ilok i Hrvatsku i prešli u Srbiju gdje nas je u Šidu čekao domaći sremski ručak kod obitelji Sremac.

Domaćin Radovan Sremac, prvi s desna

U Šidu smo obišli rodnu kuću možda najvećeg srpskog slikara Save Šumanovića (muzej Save Šumanovića je na žalost bio zatvoren) i crkveni

muzej i uputili se prema Novom Sadu. Na putu smo zastali da obiđemo jevrejsko groblje u Rumi gdje su neki od učesnika izleta našli svoje pretke.

Šesti dan izleta (srijeda)

Iako je cijele noći padala kiša ujutro smo se uputili u nacionalni park Fruška gora. Sa Szanelom koji nas je pratio autom (kao na Tour de France) mi smo polako, svako svojim tempom počeli da se penjemo prema najvišoj tački – Crvenom Čotu. Vidjeli smo izbliza polurazoreni radio televizijski predajnik, popili osvežavajuće piće u obližnjem hotelu i poslije se autom spustili do Sremskih Karlovaca. Tamo smo prošetali gradskim centrom, posjetili Muzej pčela i vina i nakon degustacije uputili se prema Dunavu na gurmanski ručak.

Slatka degustacija

Nakon popodnevno kratkog odmora dan smo završili s operetom Karmina Burana koja se održavala u Srpskom narodnom pozorištu.

Sedmi dan izleta (četvrtak)

Novi Sad – ispred spomenika stradalima u Raciji 1942.

Posljednji dan izleta posvetili smo Petrovaradinu i Novom Sadu. Prvo smo obišli najveću tvrđavu Evrope koja je bila na međi dva velika carstva: austro-ugarskog i otomanskog odakle smo gledali Dunav kako se lijeno provlači između Bačke i Srema.

Posjetili smo i novosadsku jevrejsku opštinu i uz Editu i Dragana Jankov i Fedora Fišla, kao vodiče, posetili sinagogu, spomen mesto "Novosadske racije" na novosadskom šetalištu i jevrejsko groblje. Tamo smo zapalili sveću i izgovorili kadiš nad grobom Željka Jakova Mrvice, jedinog vojnika izraelske vojske sahranjenog van granica Izraela i opet našli familijarna imena na starim nadgrobim spomenicima.

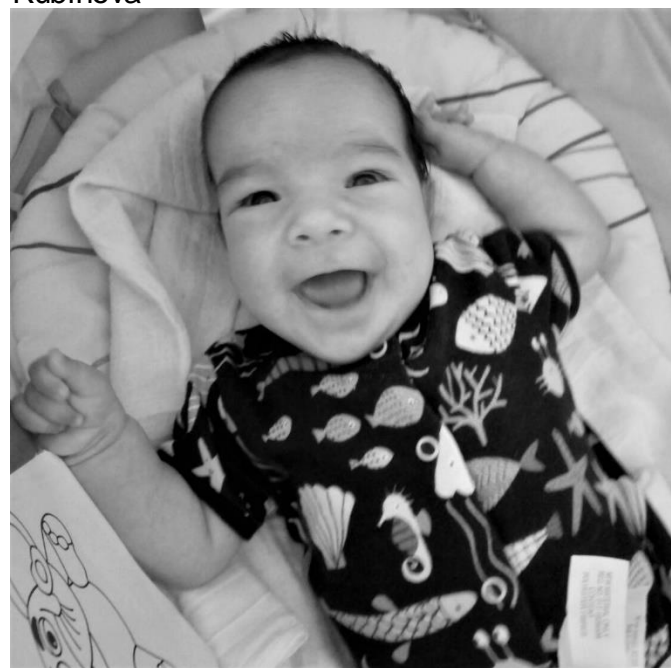
Dobrim ručkom i posjetom Futoškoj pijaci, koja se iskoristila za kupovinu malina koje su završile u Izraelu, završili smo posjetu Novom Sadu.

Na putu prema Budimpešti obišli smo tržni centar Subotice, da se ne bi desilo da se vratimo u Izrael, a da nismo imali vrijeme za šoping. Tamo je svako našao nešta za sebe. Netko njemačke cipele, neko istarski tvrdi sir, neko medeno srce, neko Pikovu salamu. Svečanom večerom u starom dijelu Subotice završili smo naše druženje sa Srbijom i krenuli prema granici, prema budimpeštanskom aerodromu.

Bilo je ugodno, ispunjeno, ali mirno. I što je najvažnije s ljudima dobrih vibracija, te praćeno (da sam za tim čeznula, a nisam niti bila svjesna) uz divan miris lipe. Vidimo se na sljedećem izletu.

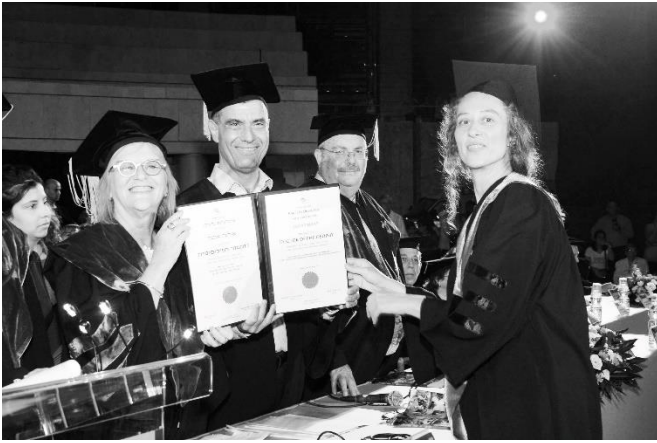
Rodila se...

Dana 11 juna 2017. Lilah kći Silve i Ereza Rubinova

i obradovala sestru Maju, dedu Mirka, baku Alenu Elazar, tetku Leu, teča Markusa i rođake Stelu i Itamara Gomeza, svi iz Jerusalima.

DOKTORIRALA OLGA UNGAR

Olga Ungar, naša članica, doktorirala je na programu Savremeno jevrejstvo, na Univerzitetu Bar Ilan 28. juna ove godine sa temom: "Skulptura Mihaela Kare i transformacija jevrejstva istočno-centralne Evrope u prvoj polovini dvadesetog veka." Disertacija prati životni put i analizira umetnički opus vajara Mihaela Kare (1885-1964) koji je živeo i bio aktivan u Mađarskoj, Rumuniji, Jugoslaviji, Italiji i Izraelu, a kroz njegovu biografiju se bavi širom temom mađarsko-govornog Jevrejstva i promena kroz koje je ono prošlo zbog geo-političkih okolnosti prve polovine prošlog veka. Rad je napisan pod mentorstvom članice HOJ (Hitahduta) dr. Mirjam Rajner i prof. Adama Ferzigerera. Čestitamo Olgi!

JEVREJSKI MUZEJ U BEOGRADU VOLONTERI IZ IZRAELA

Piše M. Fogel

Prilikom nedavnog boravka u Beogradu u Jevrejskom muzeju sam potražio podatke koji su mi bili potrebni za moj rad. To nije bilo prvi put i moram da kažem da sam uvek bio primljen ne samo kao istraživač, nego i kao prijatelj. U takvoj atmosferi je mnogo lakše raditi.

Dok mi je Branka Džidić spremala istorijske artefakte, kroz otvorena vrata kancelarije, mogli smo da vidimo da Muzej opravdava svoje postojanje. Posetioci su dolazili i odlazili, a često su od Branke tražili objašnjenja za izložene eksponate. Među posetiocima su se našli i Henija i dr Levi Raskin iz Haife. Bili su prijatno iznenađeni, po njihovoj oceni, s kojom se slažem, izložbom, koja na relativno malom prostoru na najpotpuniji način predstavlja vekovno prisustvo Jevreja na prostorima Srbije i bivše Jugoslavije.

Međutim, imali su jednu primedbu. Brošura, vodič kroz Muzej, štampana je na engleskom jeziku. Istina je da mnogi Izraelci govore

engleski, ali ima i onih kojima bi bilo lakše da prate postavku Muzeja na hebrejskom. Henija i Levi su se ponudili da brošuru prevedu na hebrejski.

Branka nam je rekla da stvarno znatan broj Jevreja iz Izraela posećuje Muzej i da bi vodič kroz Muzej na hebrejskom bio pun pogodak. Pošto sam se zatekao u Muzeju, Branka govori francuski, našao sam se u ulozi prevodioca. Henija i Levi su obećali da će prevesti brošuru. Bio sam prijatno iznenađen kada me je telefonom pozvao Levi Raskin i zamolio za tehničku pomoć oko uređenja brošure na hebrejskom jeziku! Naravno, i pored zauzetosti, takvu molbu nisam mogao da odbijem.

Raskinovi u Beogradu

Da li sam prilikom prvog susreta sa Raskinovima pomislio da imamo posla sa kritizerima, Jevreji po tom pitanju nisu izuzetak, više nije važno. Raskinovi su ispunili obećanje. E, to se zove konstruktivna kritika.

Uzgred, Raskinovi koreni nemaju nikakve veze sa bivšom Jugoslavijom. Henija je poreklom iz Poljske, a Levi je šesta generacija iz Izraela. Još jednom se na delu pokazala jevrejska solidarnost. Svaka čast Raskinovima!

PERIODIKA ALBAHARI

Izveštava Aron Albahari

Izložba pod nazivom Listanje vremena: jevrejska periodika u Srbiji (1888–2016), autorke Biljane Albahari, bibliografa Narodne biblioteke Srbije, kojom se prvi put hronološki i objedinjeno predstavljaju sva izdanja periodike Jevreja u Srbiji, otvorena je u petak, 21. jula u izložbenom holu Narodne biblioteke Srbije.

Biljana Albahari, prva s leva - Na otvaranju su govorili recenzenti izložbe:

- MA Dejan Ristić, istoričar i nekadašnji upravnik NBS

- mr Zdravka Radulović, bibliograf.

Postavka prati jevrejsku periodiku kroz vremenski period od skoro 130 godina: od prvog objavljenog lista, *El amigo del pueblo* (Narodni prijatelj), koji je objavljen 1888. godine u Beogradu, pa sve do današnjih dana. Na izložbi je predstavljeno 76 novina, časopisa, zbornika, almanaha i kalendara. Građa je podeljena u nekoliko celina, a poseban segment čini šest listova koje su objavljivali Jevreji u inostranstvu, poreklom iz Srbije.

Katalog izložbe, između ostalog, daje zanimljiv prikaz tri lista koja su izdavali Jevreji u nemačkom i italijanskom zarobljeništvu tokom Drugog svetskog rata. Sa uredništvima tih listova saradivale su i poznate javne ličnosti: Oto Bihalji-Merin, Stanislav Vinaver, Rafajlo Blam, Sima Karaoglanović i drugi. Posebno su značajne informacije o časopisu/godišnjaku *Meranos*, koji je počeo da izlazi 1907. godine. Izdavali su ga Jevreji iz Kruševca koji su prešli u pravoslavnu veru. Izložena građa, zajedno sa pratećim katalogom, doprinosi popunjavanju srpske nacionalne bibliografije periodike i vredan je izvor za izučavanje jevrejskog nasleđa u našoj zemlji (Srbiji) i u širem evropskom kontekstu.

Dr Aleksandar Rozenberger

(Novi Sad 1927 – Haifa 2013.)

Piše Dušan Mihalek

U izraelskom Muzeju boraca geta (Lohamej ha-getaot) 16. maja otvorena je izložba posvećena životu i dokumentima Dr Aleksandra Rozenbergera (Novi Sad 1927 – Haifa 2013.), jednog od retkih novosadskih Jevreja koji su preživeli strahote Aušvica.

U novosadskoj muškoj gimnaziji sanjario je sa drugarima Đorđem Gusmanom i Rubenom Ledererom Eldarom da postane lekar. Snove su razbili Drugi svetski rat i novosadska Racija. Čudom su je sva trojica izbegla, ali su Rozenberger i Gusman 1944. deportovani u Aušvic, transportom u kome je bio i nobelovac Imre Kertes.

U stvari, aprila 1944. odveden je zajedno sa roditeljima Oskarom i Ernom-Ester u grad Subotica, a onda je sa majkom poslat u Aušvic. Posle toga je prebačen u logor Buhenvald i na kraju u radni logor na prinudni rad u selu Gleina u Nemačkoj i tamo je sa drugim zatvorenicima radio na prinudnom radu u fabrici za proizvodnju goriva. U aprilu 1945, sa približavanjem Saveznika, uspeo je da pobegne.

Strahote Aušvica, Rozenberg i Gusman, preživeli su jedino zahvaljujući mladosti, disciplini i medicinskom znanju – da se ne smeju jesti truli otpaci i piti zagađena voda, a nakon oslobođenja – da se ne sme jesti hrana koju su im saveznici davali, jer su mnogi logoraši umrli upravo zbog tog šoka na izgladneli organizam.

Prijatelji snimljeni 1942, pre deportacije u logor – prvi s leva Đorđe Gusman, do njega Ruven Eldar, zatim slede Ichak Đuro Remer i Aleksandar Rozenberg

Najčešće peške, od logora su stigli do Novog Sada, a zatim studirali medicinu u Beogradu. Gusman je ostao u Novom Sadu, gde je bio čuveni hirurg-ortoped, a Eldar Lederer i Rozenberger su se odselili u domovinu predaka, u novoosnovanu jevrejsku državu Izrael. Eldar je docnije bio načelnik saniteta i brigadni general, jedan od najistaknutijih rukovodilaca Svetske zdravstvene organizacije.

Aleksandar Rozenberger je takođe bio lekar u izraelskoj vojsci (avijaciji), a kasnije jedan od najznačajnijih svetskih stručnjaka za dijagnostičku radiologiju. Bio je predsednik evropskog Angiografskog društva i predsednik Internacionalnog kongresa intervencione radiologije. Predavao je na univerzitetima u Haifi, Bostonu, Filadelfiji i Njujorku, objavio dve knjige (u Čikagu i Stokholmu) i preko 60 stručnih naučnih radova.

Centralnu postavku izložbe predstavljaju Rozenbergerovi dokumentarni crteži pod naslovom „Putovanje 1944-45“. Neveštom rukom slikara-amatera, na osnovu skica i sećanja, izranjaju iz zaborava slike starog Novog Sada, hapšenja i tortura, odvođenja u konvoj smrti, dolaska u Aušvic, „Ciganskog logora“ u koji su bili smešteni, seljakanja od logora do logora, od stratišta do stratišta – i

povratak u Novi Sad. Mati se nije vratila iz Aušvica – nacrtao je njen lik po sećanju. Dočekao ga je otac, obućar, koji je čudom preživeo – i koji je se sa njim, jedinim preživelim iz porodice, preselio u Izrael. Nevešti i naivni crteži-uspomene ponekad bolje nego fotografije opisuju atmosferu tog pakla kroz koji je ovaj 17-godišnjak prošao. Zahvaljujući tim crtežima i filmu koji je o njemu snimljen za Spilbergovu fondaciju, spasen je za istoriju jedan od njenih najcrnijih perioda. Izložbu su pripremila njegova deca, Ilana i Ori, tako da je lična uspomena, preko porodične, doprla i do široke javnosti: da se oprost, ali nikad ne zaboravi!

DAN REISINGER

Muzej Izraela, Jerusalem

Izložba je otvorena 3. jula 2017. Zatvaranje izložbe se predviđa za oktobar mesec.

Obiman pregled šarenog i inovativnog rada Dan Reisingera. Rođen 1934. godine, Reisinger se smatra najplodnijim izraelskim dizajnerom svoje generacije; njegov značajan uticaj na razvoj dizajna u Izraelu nastavlja se do današnjih dana. Ova izložba naglašava širok spektar njegovog rada u oba stila i veličine: od vizit karte i keichains na zgradama i velikim supergrafikama. Reisingerovi dizajni krasi mnoge privatne kompanije, kao i javne organizacije, na primer, opštinu Tel Aviv, IDF, HaBimah Narodnog pozorišta, El Al. Njegov rad je postao sastavni element izraelskih vizuelnih pejzaža.

Pod dirigentskom palicom Vesne Kesić Krsmanović, Hor Hašira je i do sada osvajao značajne nagrade.

SREBRNA MEDALJA ZA HOR IZ NOVOG SADA

Piše Dušan Mihalek

Na velikom međunarodnom horskom takmičenju pod nazivom „Johanes Brams“ u nemačkom gradu Vernigerode, u konkurenciji preko 30 horova sa svih kontinenata, hor Jevrejske opštine iz Novog Sada osvojio je srebrnu medalju.

Iskusna dirigentkinja Vesna Kesić Krsmanović uspela je da od ovog kolektiva izgradi kompaktno izvođačko telo, mada u njemu pevaju i obrazovani pevači i amateri koji ne znaju note. Nadahnuto izvodeći zahtevan program duhovne muzike, hor je zaslužio ogroman aplauz u gradskoj katedrali. Još veće oduševljenje izazvao je koncertom na gradskom trgu. Pred oko hiljadu posetilaca istakli su se i solista – kantor Nikola David i pijanistkinja Jasmina Bal.

Nemačka publika povremeno je zajedno sa horom pevala jevrejske pesme.

Hor Hašira iduće godine slavi 25 godina postojanja i uspešnih nastupa u zemlji i inostranstvu.

AVI AVITAL

Piše M.Fogel

Izraelski muzičar, svira na mandolini, zajedno sa Nemačkim kamernim orkestrom iz Berlina. Svojim nastupima u Beogradu i Novom Sadu podigao je publiku na noge.

Sticajem okolnosti, urednik Mosta se u to vreme nalazio u Beogradu, ali dobiti intervju od mladog muzičara, bilo je nemoguće. Naime, Avi je imao dva koncerta i samo toliko vremena je proveo u Srbiji. S obzirom na turneju, jednu od mnogih širom planete zemlje, shvatili smo njegovu prezauzetost, a i potrebe za odmor nakon napornih nastupa.

Nisam muzički stručnjak, znam samo da li mi nešto prija ušima ili ne, ali sam morao sam sebi da priznam da za Avija nikad nisam čuo u Izraelu. Kada sam se vratio kući, napravio sam malu anketu među prijateljima. Pitao sam da li znaju ko je Avi

Avital, odgovor je bio horski, niko nije čuo za njega. Možda i zato što je Avi na početku karijere svirao uglavnom klasičnu baroknu muziku – Baha, Vivaldija..., da bi na kraju, na Zapadu, postao poznat kao Rok Star na klasičnom instrumentu. Naravno, to što ja nisam čuo za njega, ne znači da nije poznat u muzičkim krugovima Izraela, Možda i vi niste čuli za Avija i zato, kada sam se malo bolje upoznao sa njegovom biografijom, odlučio sam da ga bliže predstavim našim čitaocima.

Uzged, Marina Tošić, Avijeva koleginica po instrumentu, (ud, lauta i mandolina su iz iste grupe muzičkih žičanih instrumenata), sigurno zna ko je Avi Avital, ali nju nisam stigao da anketiram.

Avi je rođen 1978. u Be'er Ševi.

„Mandolinu sam počeo da sviram sa osam godina, verovali ili ne - zato što je komšija sa sprata iznad svirao mandolinu. Jednostavno, stigao sam u godine kad su sva deca radila nešto posle škole, a ja sam

veoma voleo muziku. Majka me je pitala šta bih onda želeo da sviram, a ja sam rekao: "Mandolinu, kao komšija." Mogao bih da kažem da sam mu veoma zahvalan što me upoznao sa tim instrumentom, pokazalo se da je susret bio sudbinski. Inače, mandolina nije naročito zastupljen instrument u Izraelu", rekao je Avi u razgovoru sa Zoricom Kojić.

Sa osam godina, nedugo pošto ga je komšija uputio u čari mandoline, Avi je već nastupao sa lokalnim orkestrom u Be'er Ševi. Njegovim odrastanjem sledio je nastavak školovanja na Muzičkoj akademiji u Jerusalimu i muzičkom konzervatorijumu Cesare Pollini u Padovi u Italiji, gde je fokus njegovog rada prešao iz transkripta mandolinskog dela violinskih dela na one originalno napisane s njegovim instrumentom. Njegove studije u Italiji sponzorisała je Fondacija za kulturu Amerike i Izraela, a već tada Avi se oprobao kao kompozitor za mandolinu.

Tek u poslednjih desetak godina, mandolina se ponovo pojavljuje kao vodeći instrument, u velikoj meri zahvaljujući i Aviju Avitalu.

Najveće priznanje do sada, za njegov rad, jeste nominacija za nagradu Gremi (Grammy), kao prvog mandoliniste koji je ikad nominovan za ovo prestižno priznanje, kao i prvi solista na ovom instrumentu koji je postao ekskluzivni umetnik ugledne kuće Dojče gramofon (Deutsche Grammophon).

U Avijevoj biografiji možemo da pročitamo: „Avital je nastupao u Carnegie Hall-u i Lincoln centru u Njujorku, Nacionalnom centru za sveske umetnosti i Koncertnoj dvorani u zabranjenom gradu u Pekingu, zatim Berlinskoj filharmoniji, a nastupio je sa više međunarodnih orkestara i kamernih grupa. Godine 2011. nastupao je širom Australije sa australijskim orkestrom Brandenburga, kome se ponovo pridružio 2016. godine za nastupe u Sidneju, Melburnu i Brisbaneu. Godine 2013. nastupao je na turneji sa Ženevskim kamernim orkestrom. Pored nominacije Grammia, osvojio je Izraelsko Aviv takmičenje i dobio nagradu Nemačke ECHO.“ Kada ovo pročitamo, biće nam jasnije zašto Avi retko nastupa u Izraelu.

ŠALA STIGLA OD MILANA ŠPICERA

PRILAGOĐENO za EX YU

Vaspitačica u obdaništu rešila je da proveriti znanje mališana. Postavila im je pitanje ko je najpoznatiji čovek koji je živeo na zemlji. Za onoga ko pogodi, obećala je nagradu od 10 eura.

Prvi se javio Stefan: „Sveti Sava!“

„Jeste za pravoslavce, ali ja sam pitala na celom svetu“, rekla je vaspitačica.

Drugi se javio Mate: „Sveti Antun!“

„Da, za katolike može biti, ali odgovor nije tačan.“

Treći se javio Isak: „Isus Hrist!“

„Ovo je tačan odgovor“, rekla je vaspitačica i dala nagradu Isaku. „Izvini, mali čoveče, ali moram nešto da te pitam. Ti si Jevrejnin, a znao si odgovor, kako to objašnjavaš?“

„Ja znam da je Mojsije najvažniji, ali biznis je biznis“, odgovorio je Isak.

DONACIJE

- 250 NIS za film, dr Tamar Erez
- 80 NIS za film, Efrat Gerlih
- 150 NIS za HOJ, Lipa Rut za pomen na majku Zdenku Rut
- 550 NIS Ilana Štajn
- 200 NIS Dido Alkalaj
- 150 NIS za Arhiv Eventov, Dana Jehezkel Finci
- 200 NIS za HOJ, Izi Kabiljo
- 1.000 NIS Višnja Baruh

Zahvaljujući mr Janošu Fenjvešu stigle su donacije iz SAD i Venecuele:

- 4.000 \$ Elizabeta Fenjves
- 1.000 \$ Donald Goodstein
- 1.000 \$ Susan M. Goda
- 1.000 \$ Pablo F. Fenjves

IMVAJ – International Masterclasses and Žamboki Competition of Vocal Arts, Jerusalem
 Treću godinu za redom, održana je muzička manifestacija i edukacija mladih
 operskih talenata iz celog sveta. Kursevi i javni nastupi održani su od 27. jula do 6. avgusta
 2017.

EVENTS CALENDAR **לוח קונצרטים**

27-29.07.17
כיתות אמן עם קלאודיה אדר, תמר רחום ונעמי פולני
 Masterclasses with the resident artists

30.07.17 20:30
גאלת אופרה חגיגית
 מצטייני IMVAJ באריות ודואטים עם התזמורת הסמפונית אשדוד בניצוח ברק טל

01.08.17 20:30
לידר ואריות
 זמרי הקורס בלידר ואריות אהובים בהדרכת קלאודיה אדר – קונסרבטוריון שטריקר רחוב שטריקר 19 תל-אביב

02.08.17 20:30
ויוה לה מאמא!
 יצירתו המענגת של דוניצטי בבכורה ישראלית. בימוי א. ניקוליץ', ניצוח יונתן שפנדורף

04.08.17 12:00
 Hazan Hall, Tsavta, Tel-Aviv

06.08.17 20:30
בכורה עולמית לאופרה אלברט
 מאת משה זורמן ועודד ליפשיץ. בימוי סיון הנדלסמן ניצוח דור מגן

01.08.17 20:30
Festive Orchestral gala
 IMVAJ' singers with the Ashdod Symphony Orch. Con. Barak Tal

01.08.17 20:30
Lied and Aria Concert
 An evening created and guided by Claudia Eder –Striker Conservatory, 19 Striker St. Tel-Aviv

01.08.17 20:30
Viva La Mama!
 Donizetti's biting Opera. An hilarious Israeli Premiere Dir. A. Nicolici, Con. Jonathan Spandorf

Direktor Rona Israel

Kolat, uz asistenciju saradnika iz Evrope i Izraela, najzaslužnija je za vidan napredak i budućnost ove manifestacije.

DINA KATAN BENCION

O domu i rečima

Piše Milan Fogel

Nije lako iznova predstaviti Dinu Katan Ben Cion – Dina, kao da ima stalnu rubriku u našem *Književnom dodatku* - ali, s druge strane, nije ni veliki izazov, jer nas Dina, svojim delima, bilo da je u pitanju autorsko delo ili prevod (a i prevod je autorsko delo), stalno drži u neizvesnosti. Tek smo pročitali njenu novu knjigu, a već nas tera da se upitamo šta je sledeće.

Naravno, i ovog puta postoji razlog zašto pišemo o Dini. Nova knjiga *O domu i rečima*, sa podnaslovom *Tokovi života*, vodi nas kroz njen život, sudbinu njene porodice, okoline u kojoj je bitisala, a dok čitamo knjigu istovremeno razmišljamo, upoređujemo sudbine. Znamo ko je Dina danas – ako znamo, nije lako zaviriti u nečiju dušu – a kako je izgledao njen životni put, saznajemo iz nove knjige. Lomovi u duši, usponi i padovi, a ipak opstajemo, ostajemo svoji, zajedno sa Dinom i njenom verom da je tako moralo biti. Da je tako zapisano. Nije moralo tako biti, pisac ovih redova dozvolio je sebi slobodu da kaže tako nešto, ali jeste bilo tako i to više ne možemo promeniti.

Sa novom knjigom, pesnik i romanopisac, Dina je stala rame uz rame sa onima čija je dela prevodila. U poslednjoj knjizi, pazite, nismo rekli zadnjoj(!), Dina nam je dozvolila da zavirimo u njenu dušu, pa na trenutke ne znamo da li čitamo pesmu ili roman, da li su to priče iz života ili život koji se poigrava sa nama.

Ako se na trenutak vratimo Dininom prevodilačkom opusu, a i za to ima razloga, jer je upravo iz štampe izašla knjiga Gordane Kuić, *Cvat lipe na Balkanu*, sa Dininim prevodom na hebrejski, možemo konstatovati da je Dina i ovog puta udahнула dušu prevodu. Ne da menja utisak, koji je pisac želeo da ostavi na čitaoca, nego, naprotiv, da se saživimo s onim šta je pisac želeo da nam poruči.

Gordana Kuić, rado viđen gost u Izraelu

Dina Katan BenCion „O domu i rečima“ – Dete ne odlučuje o svom životu, a svi smo mi nečija deca. Ipak, kada odrastemo, primorani smo da sami donosimo odluke. Nije lako kada nešto odlučimo, a ne možemo to da sprovedemo u delo. Onda je najlakše tražiti krivca u nekom drugom, u nečem trećem, u situacijama na koje ne možemo da utičemo. Ali možemo da utičemo na sebe. Čini mi se da je Dina Katan uspela u tome.

Kao uvod, nadam se da smo vas zainteresovali, pročitajte odlomak iz najnovije knjige Dine Katan.

O DOMU I REČIMA TOKOVI ŽIVOTA

Sećanja iz detinjstva

Podest ispred kuće, sa koga se spuštaju kamene stepenice prema kapiji. Već imam četiri godine, sedim na jednoj od stepenica. Duva jak vetar, a užasan strah me obuzima, strah da neću imati za šta da se uhvatim i da neću uspeti da ostanem na mestu na kojem sedim. Vetar, moć koju nosi sa sobom i ništa je ne može zaustaviti, još malo će me iščupati sa mog mesta i poneti odavde u nepoznatu daljinu. Ta slika i osećaj, koji je izazvala u mom srcu, postali su u mojoj duši simbol sudbine, kidanja korena i seoba sa mesta na mesto, kao što sam doživela u nastavku života. Moja prva knjiga poezije se zove "Svitak na vetru". Ne sećam se kako se završio događaj koji se urezao u mom pamćenju; i kao užas, kao primaran moćan doživljaj i kao simbolično značenje, koje mu je moja duša dodelila. Može biti da sam briznula u gorki plač, a da je čuvši vrisak moja Majka, ili Tetka, istrčala napolje i da je zagrljaj smirio moju olujnu dušu, koja se hranila onim osećajem u srcu vezanim za ogromne sile koje nisu u kontroli tela ili volje i koje vrebaju i uznemiravaju mir devojčice koja sam bila. Taj strah je i nosio aluziju na nešto primarno, vezano za čupanje korena, ali i za let, vezano za oproštaj ali i za put u nepoznate predele, vezano za potrebu da se uhvatim, naravno za stepenicu kao za spasioca duše, ali i za mogućnost da se opustim i odletim na krilima nepoznate sudbine. Moguće je, naravno, i da se moćan vetar smirio i sa njim se smanjio i intenzitet straha ostavljajući za sobom, slično klici cveta zasađenog u zemljištu poznatom po nesreći, pamćenje osećanja katastrofe koja vreba, koje je od tada duboko zasađeno u mojoj duši.

MARIJA VASIĆ

RACIJA ZA DECU I ODRASLE
Dnevnik, Novi Sad

Novosađanka, profesorka sociologije u Gimnaziji „Jovan Jovanović Zmaj”, Marija Vasić napisala je knjigu „Kad Bog zažmuri” povodom 75 godina od Novosadske racije (januar 1942.), u kojoj je kroz kratke priče pokušala da svima, a najviše svojim đacima, približi taj nemili događaj koji ne sme da se zaboravi. Ona je za naš list rekla da je decenijama slušala priče o Novosadskoj raciji, što od roditelja, što od njihovih prijatelja, i kako je dodala, ideja da napiše knjigu o tome se u njoj kuvala više od trideset godina.

– Smatram da je obaveza svakog Novosađanina da zna gde živi, s kim živi, kao i da se podseća na događaje koji ne bi smeli da se ponove – istakla je Marija Vasić. – Radim već petnaest godina s mlađim generacijama i zaista je poražavajuće da ni u udžbenicima istorije nema nikakvih informacija o tom događaju i đaci zaista ništa ne znaju o tome.

Ona smatra da oni moraju da znaju za taj događaj i da je za njih najprijemčiviji način saznanja u formi kratkih priča, kako je i napisana ova knjiga.

– Priče su rekonstruisane iz arhivske građe i iz svedočenja, romansirane su u nekim momentima, a negde su sasvim istinito prepričane, samo su negde izmenjena imena radi čuvanja integriteta i privatnosti – rekla je profesorka Vasić.

Naravno, to nije slučaj s pričama o Ignjatu Pavlasu, o Bogdanu Šuputu, za koga kako je istakla, deca sem da se Umetnička škola zove tim imenom, ne znaju ni ko su ni šta su, iako su oni, između ostalog, bili đaci „Jovine” gimnazije i veoma značajni ljudi Novog Sada.

Ovu knjigu čini zbirka 17 kratkih priča nastalih na osnovu arhivske građe i svedočenja o sudbinama Novosađana, Srba i Jevreja, za vreme okupacije Novog Sada tokom tri stravična dana Racije i deportacije. Opisana su stradanja na različitim mestima u gradu, mestima kojima svakodnevno prolazimo, koja su ostala neobeležena i zaboravljena – Miletićeva ulica, Uspensko groblje, Štrand, NAK-ovo igralište,...

– **Knjiga je napisana u povodu 75 godina od Racije kao spomen nevinim žrtvama, da se prenese generacijama, da se ne zaboravi i ne ponovi** – kaže autorka Marija Vasić.

– **To su priče o stvarnim ljudima i stvarnim događajima, o strašnim trenucima kada se život okreće naopako, o užasnim trenucima kada život gubi smisao, a nasilna smrt postaje svevladajuća. Istinite priče Marije Vasić su tragično svedočanstvo, uznemirujuća opomena šta se događa u mračnim vremenima kada zločinačke ideologije i zločinci zavladaju svetom** – kazao je književnik Filip David.

SAVEZ JEVREJSKIH OPŠTINA SRBIJE

R A S P I S U J E

61. NAGRADNI KONKURS

za radove sa jevrejskom tematikom

Iz oblasti:

- 1) KNJIŽEVNOST (roman, pripovetka, pesma)
- 2) NAUČNI RAD
- 3) MEMOARI I HRONIKE

Žiri dodeljuje ukupno tri nagrade.

Žiri može odlučiti da nagrade dodeli i drugačije.

Radove slati na srpskom ili srodnim jezicima, kucane mašinom ili na kompjuteru, u dva primerka koji se ne vraćaju.

Autori ne mogu konkurisati sa radovima koji su već objavljeni ili nagrađeni na nekom drugom konkursu.

Radovi se potpisuju šifrom i dostavljaju uz drugi zatvoreni koverat sa razrešenjem šifre.

Krajnji rok za podnošenje radova je 31. avgust 2017.

Radove slati na adresu:

SAVEZ JEVREJSKIH OPŠTINA SRBIJE / za Nagradni konkurs /
Kralja Petra 71 a/ III, POB 30, 11000 BEOGRAD

Rezultati konkursa biće objavljeni u listu „Politika“ krajem meseca novembra 2017.

Stick Your Nose In

As much as we're frighten
As much as we're sad
As much as we're
righteous
As much as we're mad

At the end, there's a war
And children are dying
The rich get richer
And people are crying

Politicians are whores
Like always they've been
If you don't stick your
nose
You lose and they win

We sing about flowers
We sing about peace
They lie about freedom
And then we go home to
sleep

And yet there's a war
And children are dying
The rich get richer
And people are crying

Politicians are whores
Like always they've been
If you don't stick your
nose
You lose and they win

Fight for your country
Fight for your kind
Just never question
Who stands behind

Again, there's a war
And children are dying
The rich get richer
And people are crying

Politicians are whores
Like always they've been
If you don't stick your
nose
You lose and they win

Can we today
Put our brains in use
And let no one
Take our heart and abuse

So, there will be no war
And no child will die
The rich won't get richer
And no one will cry

Mešaj se (I tebe se to tiče)

Koliko god da smo
uplašeni
koliko god smo tužni,
koliko god da smo
pravični,
koliko god smo ljudi

Na kraju je rat
i deca ginu
bogati se bogate,
a ljudi plaču

Političari su kurve
kao što su uvek bili
ako se ne umešaš
izgubićeš, a oni će
pobediti

Pevamo o cveću,
pevamo o miru,
oni nam pričaju o slobodi,
a mi mirno spavamo

A dotle je rat
i deca ginu
bogati se bogate,
a ljudi plaču

Političari su kurve
kao što su uvek bili
ako se ne mešaš
izgubićeš, a oni će
pobediti

Ratuj za državu,
bori se za svoju vrstu
samo nikad ne pitaj
ko stoji iza toga

I opet je rat
i deca ginu
bogati se bogate,
a ljudi plaču

Političari su kurve
kao što su uvek bili
ako se ne mešaš
izgubićeš, a oni će
pobediti

Možemo li danas
da se opametimo
i nikome ne dozvolimo
da nas dirne u srce i
iskoristi

Onda više neće biti rata

i nijedno dete neće
poginuti
bogati se neće bogatiti
i niko neće plakati.

Politicians are whores
Like always they've been
So, stick your nose in
And don't let them win!

Političari su kurve
Kao što su uvek bili
Umešaj se
i ne daj im da pobeđe

sajt: <http://www.danielfogelmu sic.com>

Daniel Fogel,

pevač i pisac, rođen
1975. u Beogradu,
Srbija, uselio se u Arec
1995.

Nakon 25 godina
prisutan u muzičkoj
industriji iza kulisa,
odlučio je da se
oslobodi stega i svoju
muziku prikaže
javnosti.

U Izraelu je diplomirao
studije Kompjuterskih
nauka i matematiku na
Univerzitetu 'Ben
Gurion', Negev